

TRIBUNE

Nieuwsblad van de SP • jaargang 52 • nr. 11 • december 2016 • € 1,75 • www.sp.nl

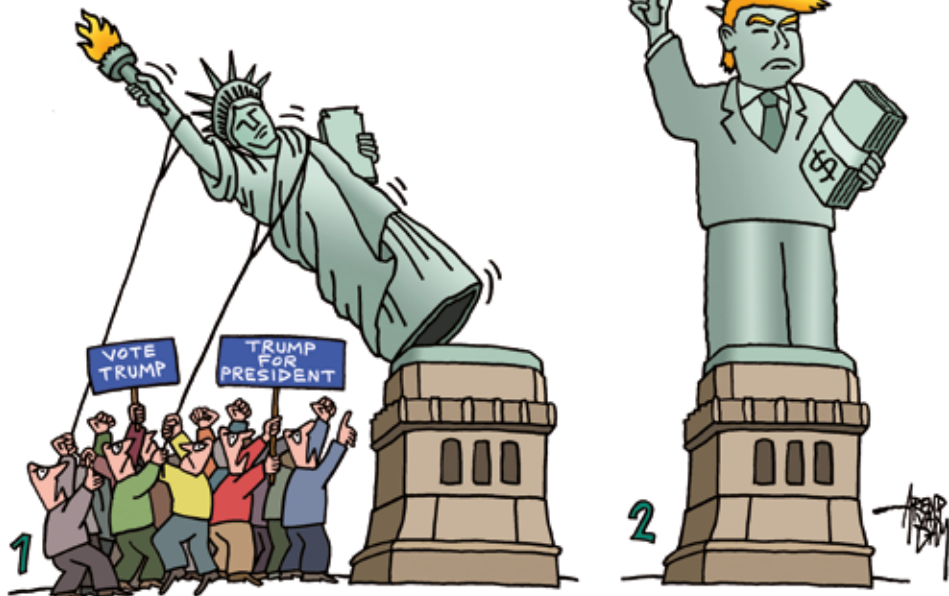
JOCHEM VAN GELDER

'IK NEEM KINDEREN SERIEUS'

PENSIOENEN: U DE ONZEKERHEID, ZIJ STRAKS DE WINST

JONG EN OUD: DEZELFDE BELANGEN

Arend van Dam

WAT DOE JIJ VANDAAG VOOR HET NATIONAAL ZORGFONDS?

Hoe zorgen we ervoor dat het Nationaal ZorgFonds een hoofdrol gaat spelen in de verkiezingen in maart? Door te zorgen dat het het gesprek van de dag blijft. Met behulp van de filmpjes op de Facebook-pagina van het Nationaal ZorgFonds raak je er niet over uitgepraat. Het zijn er nu al bijna dertig. Dus: kijk mee hoe we de auto van zorgbobo André Rouvoet in beslag nemen. Of stuntel mee met Edo Brunner op de skatebaan.

 www.facebook.com/pg/nationaalzorgfonds/videos/

★ ROOD jong in de SP

BEN JIJ EEN JONGE SP'ER, MAAR GEEN ROOD-LID? SLUIT JE NU GRATIS AAN EN STEUN DE MEEST ACTIEVE POLITIEKE JONGERENORGANISATIE VAN NEDERLAND!

STOP DE FLEXVERSLAVING!

Veel werkgevers en politici lijden aan een flexverslaving. Zij verdienen bakken met geld, maar jongeren worden van alle kanten genaaid: een onzeker contract op hun werk, een dikke studieschuld en het niet kunnen vinden van een woning. Het is tijd om in actie te komen. Ben je zelf jong, laat dan je gegevens achter via rood.sp.nl/flex. Ken je jongeren in jouw omgeving die hiermee te maken hebben? Breng ze dan op de hoogte.

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie
Diederik Olders (h), Jola van Dijk,
Rob Janssen, Daniël de Jongh

Vormgeving
Robert de Klerk, Gonnje Sluijs,
Nynke Vissia

Aan dit nummer werkten mee
Robin Bruinsma, Wiebe Kiestra,
Karen Veldkamp

Foto cover
Patrick Harderwijk / HH ©

Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten **NL86ZZZ403462460000**. Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

Illustraties
Arend van Dam
Wim Stevenhagen

De Tribune op Internet
www.sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 24,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
www.sp.nl

Abonnementen- en ledenadministratie
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
[E administratie@sp.nl](mailto:E.administratie@sp.nl)

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E.tribune@sp.nl

De Tribune in gesproken vorm
Belangstellenden voor de Tribune op cd kunnen contact opnemen met de SP-administratie.

Tenzij anders vermeld, is op de inhoud van deze publicatie de Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-GeenAfgeleideWerken 3.0 Nederland licentie van toepassing. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl>

IN DIT NUMMER

Actueel

Worden we omsingeld door Trump, Erdogan en Poetin?

4

Jochem van Gelder

'Ik probeer mee te gaan in de waarheid van kinderen'

6

De drie van Componenta

Een misselijkmakende affaire

10

AOW en pensioenen

Wie er van de onrust profiteren

20

Jong en oud

Ondanks verschillen dezelfde belangen

22

8 Nationaal ZorgFonds: Nu wordt het menens

16 Centerfold: Zo 'slecht' gaat het met onze pensioenfondsen

25 Hilton Hotel: Dat doet de deur dicht

26 Onderwijs: Samenhang a.u.b.

28 LinksVoor: Ida In 't Veld breekt een lans voor de trein

29 Eduard leest De Supersamenwerker

14,15, 18, 19, Nieuws, 30 Prikbord 31 Puzzel

32 Theo de buurtconciërge

COLUMN

Eurowezen en werklozen

Metaalwerkers in de maritieme industrie zijn kwaad. Afgelopen maand gingen ze de straat op in Alblasterdam, om te protesteren tegen het dreigende banenverlies in de scheepsbouw. Duizenden banen dreigen te verdwijnen omdat werkgevers massaal kiezen voor inhuur van goedkope arbeidskrachten uit het buitenland. Jonge mannen uit Polen werken maandenlang 12 tot 13 uur per dag. Voor 7 euro per uur, een salaris waar geen mens een gezin van kan onderhouden. Een half miljoen Nederlanders zijn werkloos, maar te vaak willen werkgevers voor een dubbeltje op de eerste rij zitten. Vakmensen die zich jaren hebben ingezet voor hun bedrijf worden aan de kant gezet.

En in Oost-Europa zelf? Daar groeien kinderen op zonder hun ouders. Ze worden al de 'eurowezen' genoemd. Ze kennen papa en mama alleen van Facebook of Skype. Dit is wat ongereguleerde arbeidsmigratie doet. Het is een grove uitwas van rauw kapitalisme. Werkloosheid in Nederland, onderbetaling van Oost-Europeanen en verweesde kinderen die achterblijven in Polen.

'Ze komen hier ook om te eten, toch? Iedereen moet eten. We kunnen niet alleen de schuld geven aan deze mensen.' Dat zei een van de metaalwerkers en die uitspraak raakt mij. Deze mannen en vrouwen willen gewoon een eerlijk loon voor hun mooie vak. Wat ze eisen is dat hun werk door de overheid en door werkgevers niet kapotgeconcurrereerd wordt.

Daarom zegt de SP al heel lang: kap met deze arbeidsmigratie als feestje van werkgevers. Als vrij verkeer van arbeid in Europa leidt tot werkloosheid, uitbuiting en eurowezen dan wordt het tijd daarmee te stoppen.

Emile Roemer
fractievoorzitter
SP

HOE BEPALEND ZIJN DEZE DRIE?

Trump, Erdogan en Poetin. Die namen laten de wereld bijna dagelijks huiveren. Velen vragen zich af: wordt de wereld door hen (nog) onveiliger? Harry van Bommel vliegt de zaak wat anders aan.

HET WAS EEN GROTE meerderheid van het Europees Parlement die op 24 november voor het opschorten van de onderhandelingen met Turkije stemde. Het signaal is helder: de maatregelen die de Turkse president Erdogan na de mislukte coup nam worden niet gepruimd door Europese politici. Terecht, volgens SP-Tweede Kamerlid Harry van Bommel: 'Meer dan honderduizend mensen zijn inmiddels ontslagen

en parlementariërs hangen vanwege hun opvattingen levenslange gevangenisstraffen boven het hoofd. Daarnaast is Erdogans agressieve politiek jegens de Koerden zeker ook een factor van betekenis.' De Turkse president reageerde door te dreigen met het openzetten van de grenzen, als gevolg waarvan voor miljoenen vluchtelingen de deur naar Europa open zou staan. Hard tegen hard dus. Confrontatie in plaats

van toenadering. Het lijkt mode te zijn. Richting Rusland lijkt Europa eenzelfde confronterende houding aan te nemen, met het gevaar van een niet meer te stoppen escalatie. In de Verenigde Staten valt Donald Trump, toch niet echt het toonbeeld van verzoening, juist op door zijn openlijke geflirt met Poetin. Raakt Europa politiek en geografisch gezien langzamerhand omsingeld? Harry van Bommel: 'Om met Tur-

kije te beginnen: het dreigement van Turkije om de grenzen open te zetten moet je vooral zien als een onderhandelingszet. Zo van: als het Europe Parlement dit zegt, dan roepen wij dat. Met de Turken is het nou eenmaal permanent onderhandelen. Het gevaar van een echte breuk tussen Europa en Turkije zie ik vooralsnog niet. Turkije is een buurland van de EU. Er zijn aanzienlijke handelsbelangen en ook het personenverkeer is belangrijk. Ik

bedoel, EU-lidstaten zijn voortdurend met Turkije aan het kijken wat er op die vlakken te bereiken is.' En de ogenschijnlijke vrijage van Trump met Poetin dan? 'Het is echt kof-fiedik kijken wat de verkiezing van Trump voor de internationale politiek gaat betekenen. Hij roept wel van alles, denk maar eens aan zijn onverantwoorde uitlatingen over kernwapens of over het klimaat. Maar het is de vraag of de soep straks ook zo heet gegeten wordt. Dat geldt net zo goed voor zaken waar wij het als SP wel met hem eens zijn, zoals zijn aankondiging om het TTIP-verdrag te torpederen. Kortom: het moet nog allemaal blijken wat zijn presidentschap precies gaat betekenen.' Of de wereld door genoemde ontwikkelingen veiliger of juist onveiliger wordt? Het antwoord op die vraag lijkt met de dag ingewikkelder te worden.

Onderdrukking

Tijdens de laatste begrotingsdebatten in de Tweede Kamer stelde Harry van Bommel dat de huidige internationale politiek, inclusief de Nederlandse bijdrage daaraan, de wereld in ieder geval niet veiliger en stabielere heeft gemaakt. 'Het conflict in Irak en Syrië wordt over de hele regio verspreid en komt onze kant op via terugkerende strijders. Aan de oostzijde van Europa zien we conflict en opgelopen spanning, mede veroorzaakt door de houding van het westen. De verkiezing van Trump tot president van de VS maakt de zaken nog ongewisser', aldus de SP'er. Met andere woorden: je kunt het lang en breed hebben over Trump, Erdogan en Poetin, maar de wereld wordt niet veiliger en stabielere als ons eigen internationale beleid niet verandert. 'Stop de polarisatie richting Rusland, stop de huidige interventiepolitiek in Syrië en zet stappen in het VN-proces om te komen tot een staakt-het-vuren en een duurzame vrede. Verder: oefen meer druk uit op Bagdad om de onderdrukking van de soennitische gemeenschap te stoppen en zodoende de voedingsbodem van IS weg te nemen en verbind strenge voorwaarden aan nauwere samenwerking met Israël, zodat dat land niet als het ware beloofd wordt voor de uitbreiding van illegale nederzettingen en de onderdrukking van de bevolking van Gaza. Dat zouden wat mij betreft de eerste stappen moeten zijn die ons land moet zetten de wereld stabielere en veiliger te maken.' ●

tekst Rob Janssen • foto Daniel Kruczynski •
Chileense regering • Michael Vadon • Maria Joner
• bewerking - Nynke Vissia

COLUMN

De Boys met Bretels

In de 35 jaar die ik op deze aardbol rondloop, hoorde ik ze voortdurend. Politieke dogma's. Stellingen. Frames. Ideologisch geladen, zelden onderbouwd, laat staan wetenschappelijk bewezen. Flex is hip. Samen is oud. Arm of ziek is je eigen falen. En Ikke-ikke-ikke is de nieuwe God. Bijna altijd werden ze gekoppeld aan een tijdsordeel. Ouderwets, verleden, niet meer van deze tijd; óf juist nieuw, gericht op de toekomst en modern. En als het oordeel 'niet meer van deze tijd' niet afdoende is, kan altijd het begrip 'onvermijdelijk' of 'er is geen alternatief' van stal worden gehaald. Oftewel: het kan niet anders. Een ZorgFonds is niet van deze tijd, roepen D66-zorgeconomen. Democratische of publieke instellingen zijn log en oud. Privatiseringen (en totale zeggenschap van een handjevol aandeelhouders) zijn modern. En bezuinigingen zijn onvermijdelijk. En vaste contracten zijn alleen gewenst door 60-jarigen, want die zijn niet flexibel. Jongeren zijn dynamisch en staan dansend op tafel voor flexcontract-na-flexcontract. Om over loonsverhogingen nog maar te zwijgen, want die leiden tot totale werkloosheid.

Een andere zeer succesvolle variant is je eigen opvattingen als praktisch, pragmatisch en neutraal presenteren. Zogenaamd ontdaan van een ideologisch perspectief. En daarmee per definitie iedere andere opvatting tot ideologie bestempelen. Visie is dan 'de olifant die het zicht belemmert' noemen. De Mark Rutte-tovertruc. Er is er maar één redelijk en pragmatisch: Mark Rutte. Want die heeft geen visie, zegt ie immers zelf. Veel mensen roepoeteren precies wat Rutte wil: Rutte is visieloos. Het tegendeel is waar: Rutte heeft een hele scherpe visie. Een neoliberale. Eentje waarbij bezuinigingen het antwoord op crises zijn en lage belastingen voor multinationals tot werk leiden. Dat is niet pragmatisch, praktisch of neutraal. Dat is een knetterrechtse VVD-visie. Een visie die de belangen van de rijken dient, van het individualisme, van het grote geld.

Het zijn vaak de mensen met bretels die vinden dat anderen de broekriem moeten aanhalen. Laat je niks wijsmaken door de boys met bretels. Doorzie hun doortrapte trucs. Doorgrond hun slimme sluijslogans. Ga op zoek naar alternatieven. Die zijn er namelijk altijd.

Ron Meyer
voorzitter SP

JOCHEM VAN GELDER

‘KINDEREN KUNNEN ZELF OOK DE WERELD VERBETEREN’

Op 25 november zijn in Oss voor de tiende maal de kinderlintjes uitgereikt. Presentator was Jochem van Gelder, die dat negen jaar geleden ook al eens deed: ‘Door die lintjes zijn de kinderen zich bewuster van wat ze gedaan hebben. Daarnaast zijn ze een voorbeeld voor leeftijdsgenoten.’

‘IK VOND HET EEN MOOIE middag. De ambiance – het was in de gemeenteraadszaal – benadrukt het officiële karakter van het kinderlintje. De traditie van het grotemensenlintje is er natuurlijk al veel langer. Het kinderlintje vind ik een geweldig initiatief, ooit ontstaan rondom het vijftienvijftigjarig regeringsjubileum van toen nog Koningin Beatrix. Kinderen hebben natuurlijk niet vijftienvijftig jaar staat van dienst, zoals je vaak bij lintjes voor volwassenen ziet, maar ze doen wel vaak goed werk. Daar moet je net zo goed aandacht aan besteden. Kinderlintjes worden in meer gemeentes uitgereikt; in Oss sinds tien jaar.’ In andere gemeentes is de uitreiking van kinderlintjes vaak door de gemeente georganiseerd; in Oss is het de SP die het organiseert (zie kader).

‘Jij hebt een rare lange neus’

Van Gelder doet het vaker, de presentatie van de uitreiking van kinderlintjes: ‘Dat is voor mij ook wel heel leuk om te doen. Niet in de laatste plaats omdat kinderen eerlijk zeggen wat ze vinden. Zoals ooit in mijn programma Praatjesmakers. Soms confronterend, maar nooit met bijbedoelingen. Dat is iets wat wij afleren, want “dat kun je niet zeggen”. Maar als een kind op tv tegen mij zegt: “Jij hebt een rare lange neus”, dan zegt hij dat niet om me te kwetsen of om te scoren ten koste van mij, maar gewoon, omdat hij mijn neus ziet en vaststelt dat de neuzen die hij al kent er anders uitzien. Als ik in de supermarkt een mooie vrouw zie dan kan ik niet op haar afstappen en zeggen: “Wat ziet u er fantastisch uit.” Want dan denkt zij: wat

moet die vent? Als een kind zoiets zegt, is het wat het is: een compliment.’ De presentator krijgt in het Osse gemeentehuis de kinderen gemakkelijk mee. Er wordt heel wat afgelachen, maar er zijn ook emotionele momenten. Hoe komt het toch dat het Van Gelder zo goed afgaat om kinderen zichzelf te laten zijn, ook met een microfoon onder hun neus? ‘Het enige wat ik kan bedenken is: ik neem kinderen serieus. Ik ga niet op de knieën; je hoeft ze echt niet met zijden handschoentjes aan te pakken. Maar ik oordeel ook niet meteen vanuit wat ik als volwassene weet over hoe dingen in elkaar zitten. Ik probeer mee te gaan in hun waarheid. Zo voelen ze zich gehoord.’

Een emotioneel moment was toen het verhaal van mevrouw Vos en haar kleinkinderen aan bod kwam. Van Gelder: ‘Mevrouw Vos verloor haar man. De twee neefjes Connor en Sjef stonden haar bij, hielpen zelfs bij de avondwake. De steun die zij voelde van die jongens is overweldigend. Het was een ontroerend moment, maar ook een goed voorbeeld van waarom die lintjes belangrijk zijn. Het laat zien dat kinderen een rol spelen bij de oplossing van maatschappelijke problemen – in dit geval eenzaamheid onder ouderen. Deze jongens doen dat helemaal uit zichzelf, dat hoef je niet aan te sturen. Maar je mag het wel laten zien. En laten merken dat je het goed vindt dat ze dat doen. Het gaat om bewustwording. Ze zijn een voorbeeld voor anderen. Maar ook bewustwording bij zichzelf. De gedecoreerden worden vaak met een smoes naar het gemeentehuis gehaald. En zelfs nadat ze het lintje gekregen hebben, zijn ze nog

Jochem van Gelder (1963) trad als tiener al op in het kinderprogramma *Stuif es in* en begon een kleine tien jaar later aan zijn carrière als tv-presentator van programma's voor kinderen en met kinderen, zoals *Willem Wever* en *Praatjesmakers*. Van Gelder is sinds die tijd een vaste waarde op tv; van *Bonje met de burens* tot het beste idee van Nederland en *Lachen Om Home Videos*. Daarnaast zingt, acteert en schrijft hij. Van Gelder deed twee jaar de Pedagogische Academie en was daar klasgenoot van SP-leider Emile Roemer.

steeds verbaasd. Maar hierdoor zijn ze wel bewuster van wat ze gedaan hebben en hoe belangrijk dat voor anderen kan zijn.'

Gelukkigste kinderen ter wereld

Bewustwording is ook het thema van de voorstelling waarmee Jochem van Gelder samen met collega Ron Bons in de theaters staat. Een bijzondere voorstelling, die kinderen uitnodigt de wereld te verbeteren. De titel is dan ook *De Wereldbetermakers*. Van Gelder: 'Het is een voorstelling met een missie, namelijk om de wereld beter te maken. Nederlandse kinderen zijn volgens onderzoek de gelukkigste ter wereld. In de voorstelling nodigen we kinderen uit om geluks-ambassadeur te worden en andere kinderen te helpen die het veel minder

hebben. Onder andere door met ideeën te komen over hoe je de wereld kan verbeteren. Kinderen bedenken heel originele dingen, vaak zonder filter of het wel uitvoerbaar is. Die ideeën gaan we bundelen. Er is tijdens de voorstelling een live-verbinding met een SOS-Kinderdorp op Java, er is een spannend verhaal, ze kunnen lid worden van een genootschap en worden ook na de voorstelling gevraagd om in actie te komen.' Van Gelder heeft SP-leider Emile Roemer weten te 'strikken' voor een kort reclamefilmpje: 'Emile en ik hebben bij elkaar in de klas gezeten. Maar hij begrijpt ook als geen ander hoe belangrijk dit soort bewustwording bij kinderen is.'

Op de vraag wat wij van kinderen kunnen leren is Van Gelder gedicideerd: 'In de grote-

mensenwereld praten we te veel met meel in de mond. De dubbele agenda's. Ik snak naar de openheid die kinderen nog wel hebben. Daarnaast moeten we ophouden om kinderen neer te zetten als aan beeldschermpjes verslaafde "jeugd van tegenwoordig". Die kinderlintjes maken óns ook bewust van de mogelijkheden van kinderen zelf om hun wereld beter te maken.' ●

tekst Diederik Olders • foto's Hans van der Poel

Van Gelders theatervoorstelling met de titel Het Genootschap van de Wereldbetermakers is de komende maanden overal in het land te zien.

 [Kijk op wereldbetermakers.nl](http://wereldbetermakers.nl)

Lilian Marijnissen (foto links), nu nummer drie op de concept-kandidatenlijst voor de Tweede Kamerverkiezingen in maart, stelde als SP-raadslid tien jaar geleden voor dat Oss kinderlintjes ging uitreiken. Marijnissen: 'Het idee was om dat op de Internationale Dag voor de Rechten van het Kind te doen. Omdat kinderen ook een waardevolle bijdrage aan de samenleving leveren en omdat je aandacht wilt geven aan de bijzondere voorbeelden daarvan. De reacties van andere partijen waren cynisch; sommigen vonden het zelfs pedagogisch onverantwoord dat je kinderen in het zonnetje ging zetten. Dat werd niks dus, dus toen zei de SP in Oss: dan doen we het lekker zelf. Zo gezegd, zo gedaan. In de loop van de jaren is het steeds groter geworden. Een jury van betrokken Ossenaars beoordeelt de nominaties. Intussen werken burgemeesters gewoon mee en stelt de gemeenteraad ook het gemeentehuis ter beschikking. Dus de SP organiseert het al die jaren, maar de rest van de raad heeft het inmiddels wel omarmd.' 'Wat mij elke keer weer opvalt, is dat kinderen het totaal vanzelfsprekend vinden dat zij de dingen doen die ze doen. Ze zijn oprecht verbaasd dat ze daar een lintje voor krijgen. Zo zie je dat iets voor anderen over hebben vanzelf gaat en de bekende "dikke ik" door onze maatschappij wordt aangeleerd.'

AFTRAP NATIONAAL ZORGFONDS

DEZE BEWEGING VALT NIET TE NEGEREN

Zaterdag 26 november hebben we de landelijke aftrap gevierd van het Nationaal ZorgFonds. Zo'n vierduizend enthousiaste actievelingen, van alle leeftijden achtergronden en politieke kleuren, kwamen naar Den Haag om zich luid en duidelijk uit te spreken tegen het eigen risico en de marktwerking in de zorg. Ook belangenorganisaties als omroep Max, FNV Senioren en Zorg & Welzijn en de politieke partijen 50PLUS en Partij voor de Dieren waren present. De boodschap: een beweging waaraan al meer dan 220.000 schriftelijk steun hebben betuigd, is niet te negeren. Waar voorheen SP-vorstellen voor het afschaffen van het eigen risico nog als 'onmogelijk' terzijde werden geschoven, omarmen nu steeds meer politieke partijen het idee.

foto's Wiebe Kiestra, Nynke Vissia

Heeft u al getekend voor het Nationaal ZorgFonds? nationaalzorgfonds.nl
Maak uw eigen actieposter op www.nationaalzorgfondsposter.nl/

DE SCHANDE VAN HOENSBROEK

ZIEK, AFGESCHREVEN, WEGGESTREEPT

Eind goed, al goed. Dat lijkt de logische conclusie na de overname van de failliete ijzergieterijen van de Finse onderneming Componenta door de VDL Groep. Ruim 300 werknemers van de vestigingen in Weert en Hoensbroek mogen, gefaseerd, hun baan behouden. Maar: 22 collega's zitten thuis. 'Wij zijn als onnodige kostenpost aan de kant geschoven.'

IN DE WOONKAMER van de familie Saul in Schaesberg, één van de drie voormalige gemeenten in de Oostelijke Mijnstreek die in 1982 werden samengevoegd tot Landgraaf (u weet wel, van Pinkpop), zitten gastheer Harry (64), Peter Peters (64) en Herman Jacobs (61) klaar om hun verhaal te vertellen. Geheel volgens Limburgs gebruik staat de eettafel vol met schalen belegde broodjes en

vlaai. Hoe triest hun relaas ook is, de mannen houden de moed erin. 'Wij laten ons niet kisten.'

De drie oudgedienden van ijzergieterij Componenta in Hoensbroek overleefden de afgelopen jaren de ene na de andere reorganisatie. Bij de laatste, in januari van dit jaar, konden honderd mannen zich als werkzoekenden inschrijven bij het UWV.

Herman, Harry en Peter (vlnr): 'We hadden gerekend op een onderhoud met de curator en dan zouden we om onnodige kosten te besparen zelf koffie meenemen, maar tot een persoonlijk gesprek is het nooit gekomen.'

De bedrijfsleiding zag zich genoodzaakt een nieuwe productielijn te sluiten. Harry, Peter en Herman ontsprongen de dans. Op 30 september konden zij, samen met negentien andere werknemers, alsnog hun biezen pakken. Eerder die maand was Componenta op verzoek van het hoofdconcern in Finland failliet verklaard. Curator Peter Brouns was er weliswaar in geslaagd in samenspraak met de klanten de stilgelegde productie in Hoensbroek en Weert tijdelijk op te starten, voor 22 personeelsleden was het doek gevallen. En wat viel daarbij op? Ze zaten allemaal in de ziektewet en konden vanwege het faillissement nergens aanspraak op maken.

Stil protest van drie loyale werknemers

Het ontslag viel hen rauw op het dak. Harry Saul: 'In het begin maakte de curator best een redelijke indruk. Ach, die man had een klus te klaren en hij leek zijn uiterste best te doen voor het personeel. Componenta zou ten minste drie maanden doordraaien en er hoefde niemand uit. 'Iedereen blijft in dienst,' zei hij. Twee weken later kregen wij een ontslagbrief. Wat lees ik daarin? Dat wij worden beschouwd als een onnodige kostenpost. Hup, streep erdoor, weg ermee. Dat sneed ons door de ziel.' Overigens had op de teletekstpagina van de regionale omroep L1 al gestaan dat er 22 ontslagen zouden vallen. 'Ik wist meteen dat ik daarbij zat.'

In plaats van met een horloge met inscriptie en een dankwoord van de directie voor veertig jaar trouwe dienst, werd het drietal samen met negentien collega's met een afstandelijke schriftelijke verklaring uit het personeelsbestand geschrapt. Of, om met de woorden van Peter Peters te spreken: 'Bij het grofvuil gezet, tot een zak stront gereduceerd.' Ferme taal van een zachtmoedige man.

Actievoerders zijn Harry, Peter en Herman nooit geweest. Ze waren loyale medewerkers, kwaliteitscontroleurs die zo'n beetje hun hele carrière actief waren bij Componenta (voorheen Globon) en het van oorsprong familiebedrijf mede hebben opgebouwd. De manier waarop zij overbodig

werden verklaard, raakte hen zo diep dat ze in allerijl het comité DOK (De Onnodige Onkosten) oprichtten, overigens zonder de bedoeling ermee de barricaden op te gaan. Het is veel eerder een stil protest tegen de verzakelijking van de maatschappij en ze staan er ook nog eens alleen in. De negentien andere ontslagen personeelsleden ondergaan hun lot gelaten, hoogstwaarschijnlijk geïmponeerd door de door de curator opgelegde geheimhoudingsplicht.

Eén dag voordat de Tribune naar Landgraaf afreist om met het DOK-trio te praten, wordt bekend dat de VDL Groep de failliete boedel van Componenta overneemt. 'Wij zijn blij voor de collega's, echt waar, maar voor ons verandert er niets. Het is over en uit. Ik vind het behoud van de werkgelegenheid heel belangrijk en kan me met veel moeite nog wel schikken in mijn lot, al blijft het verdomd lastig die nare nasmaak weg te spoelen,' zegt Herman Jacobs. Voor hem is er maar één prioriteit: vechten tegen schildklierkanker. Hij heeft inmiddels een zware operatie achter de rug. 'Ik ben nu 61. Als ik beter word, kom ik in de WW en moet ik solliciteren. Niemand zit op mij te wachten.'

Kil optreden van de curator

De arbeidsovereenkomst werd dus op 30 september ontbonden. De curator nam de wettelijke opzegtermijn van zeven weken in acht. Nog geen week na het verstrijken van die termijn nam het UWV telefonisch contact op met de getroffen. Herman: 'Ze vroegen hoe het met mij ging. Nou, op dat moment voelde ik me naar omstandigheden redelijk. Vervolgens wilden ze weten of ik weer deel kon nemen aan het arbeidsproces. Ik kon mijn oren niet geloven.' Ook Peter Peters worstelt met zijn gezondheid. Hij heeft prostaatcancer en staat voor

enkele zware ingrepen. Hij ziet er als een berg tegenop. 'Ik kom echt niet meer aan het werk en daar ben ik niet rouwig om. Laat mij eerst maar eens beter worden. Tegen die tijd kom ik in de buurt van mijn pensioen. Wat dat betreft, heb ik wat makkelijker praten dan Herman. Ik wilde nog eerder met pensioen, daarom heb ik overuren gemaakt, ik werkte ook op zaterdagen, zo kon ik vrije

dagen sparen. Ik had 900 extra uren staan. Drie maanden! Daar kan ik nu naar fluiten. Daar baal ik natuurlijk van, maar nog erger is dat ik na 42 jaar wordt afgedankt. Ik kan er depressief van worden. Stank voor dank, daar moeten wij het mee doen.' Harry Saul is al maanden overspannen als gevolg van familieomstandigheden en zit wekelijks bij een therapeut. 'De stress en

VDL GROEP: REDDENDE ENGEL

Ze zien in Limburg de VDL Groep graag komen. In 2012 nam het Brabantse familiebedrijf de autofabriek NedCar in Born over. Daarmee werden 1500 arbeidsplaatsen veiliggesteld. VDL NedCar maakt auto's (Mini's) voor BMW en boekt zulke goede resultaten dat het aantal werknemers intussen is verdubbeld. De bedrijfsleiding verwacht de komende jaren nog meer medewerkers te kunnen aantrekken.

Voor de VDL Groep is Limburg vertrouwd terrein. In 1953 begon grondlegger Pieter van der Leegte een metaal- en constructiebedrijf in Eindhoven, met als eerste grote klanten Philips en DAF. In de jaren zestig begon de onderneming zelf producten

te maken (wasmachines en oliekachels) om zich vanaf 1973 weer te specialiseren in toeleveringen.

Het noodlijdende DAF Bus International werd in 1993 door VDL van de ondergang gered. Een kwart eeuw eerder had DAF de productie van personenwagens ondergebracht in Born. Om een deel van de gevolgen van de mijnsluitingen op te vangen investeerde de staat fors in de nieuwe fabriek, die in 1968 door koningin Juliana geopend werd. Om sterker te staan, ging DAF samenwerken met Volvo. In 1991 kwam Mitsubishi erbij als nieuwe partner. De DAF-persoonenauto's waren toen al vijftien jaar uit beeld verdwenen. In 2012 hield Limburg zijn hart vast. Mitsubishi

liet weten geen nieuwe modellen meer te maken in Born. NedCar stond op omvallen en de hoop was gevestigd op een serieuze overnamekandidaat, die, zo zegde minister Maxime Verhagen toe, kon rekenen op stevige overheids subsidies. Vervolgens verscheen de reddende engel: de VDL Groep.

En nu trekt de VDL Groep dus weer een in Limburg gevestigd bedrijf uit de misère, nadat eerder dit jaar ook al het failliet verklaarde Melamo (las- en montagetechniek) in Helmond overeind werd gehouden en ontslag van rond de 55 werknemers kon worden afgewend.

Ingewijden prijzen de open overlegcultuur en vlakke organisatiestructuur van de VDL Groep.

PROVINCIEGELD TOCH NIET IN ROOK OP

De vakbonden hadden hun buik vol van Componenta. Dirk van Gestel van Unie: 'Ze deden altijd loze beloften, jarenlang.' Ron Peters van de FNV: 'Standvastig beleid was ver te zoeken. Waarde-loos management, andere woorden heb ik er niet voor.' Een paar jaar geleden had Componenta nog 500 medewerkers in dienst in Limburg.

Ook in Finland, aan het thuisfront, maakte Componenta er een potje van. En alleen al in ons land hebben meer dan 300 ondernemingen geld te goed. Het gaat om een totaalbedrag van bijna 21 miljoen euro. Daarbij verbleekt de vordering van 10.000 euro van de fiscus. In Finland ving Componenta bot bij de banken, die geen brood zagen in extra financiering. Het moest wel fout aflopen. Na het uitspreken van het faillissement van de ijzer- en metaalgietereien in Hoensbroek en Weert vond curator Brouns financierende klanten bereid om de productie ten minste drie maanden voort te zetten. Tot die klanten behoren Scania, MAN, Caterpillar, Bomag, Daimler en Volvo. Brouns moest wel meteen besparingen doorvoeren en die gingen onder meer ten koste van de 22 op dat moment zieke werknemers. De curator verklaarde voorts dat er vier potentiële overnamekandidaten waren.

Het zag er aanvankelijk naar uit dat één van de belangstellende bedrijven, de VDL Groep, zou afhaken, maar woensdag 23 november maakte

curator Brouns bekend dat het Eindhovense concern alsnog brood zag in de twee ijzergietereien, die voortaan zullen opereren onder de naam VDL Castings Hoensbroek en VDL Castings Weert. Met die overname worden de druiven voor het Rijk en de provincie Limburg minder zuur. Zij hadden namelijk vier miljoen euro geïnvesteerd in de bouw van enkele schoorstenen om zo de stankoverlast van Componenta voor de omliggende buurten te beperken. Met een definitief faillissement zou dat geld in rook zijn opgegaan. Uiteraard is het provinciebestuur ook zeer verheugd over de doorstart. SP-gedeputeerde Marleen van Rijsbergen: 'Dankzij de VDL Groep blijven de kennis en werkgelegenheid van Componenta behouden. Wij willen, net als we dat met VDL NedCar doen, met scholingsvouchers investeren in die kennis en vaardigheden van het personeel. Op die manier zorgen wij samen met VDL voor bestendinging en versterking van de Limburgse maakindustrie.'

De VDL Groep heeft een deel van de ruim 300 werknemers direct in dienst genomen en verwacht dat de afzet van producten, waaronder onderdelen voor vrachtauto's en grondverzet- en wegebouwmachines, zo zal groeien dat op termijn nog meer medewerkers en uitzendkrachten aan de slag kunnen.

frustratie die ik nu voel, maken het er bepaald niet beter op. Verstandelijk begrijp ik dat ze bij Componenta in de kosten moeten snijden, maar persoonlijk stuit mij dit tegen de borst. Dat schrijf ik ook in een brief aan de curator. Ik heb nooit een reactie ontvangen. Ze reageren nergens op. Ik heb me altijd voor honderd procent ingezet, met hart en ziel mag ik wel zeggen. Er kan nog geen bedankje vanaf, laat staan een excuus voor het kille optreden van de curator.' Intussen blijft ook de directie in alle talen zwijgen. 'Tegenwoordig gaat het niet meer om de menselijke maat en waardigheid, het individu telt niet mee, de boekhouders bepalen alles, cijfers wegen zwaarder dan werknemers. Herman en Peter moeten zich kunnen focussen op hun herstel, ze zijn ernstig ziek. Nu worden ze opgezadeld met de financiële en psychologische gevolgen van hun ontslag.'

'Koffers met geld, maar geen benul van ondernemen'

Dat Componenta in zwaar weer belandde, verbaasde de drie gedupeerden geenszins. Vooral nadat de Finnen – in 2002 – hun intrede deden, ging het aan de lopende band

verkeerd door mismanagement. Peter Peters: 'Volgens de voorzitter van de ondernemingsraad hadden de Finnen koffers vol met geld, maar geen flauw benul van ondernemen. Die wilden alleen maar de aandeelhouders tevreden houden.'

Dat de VDL Groep er nu in springt, stemt hen enigszins hoopvol als het gaat om het voortbestaan van de gieterijen in Hoensbroek en Weert. 'Maar,' zegt Herman, 'ze moeten wel scherp letten op de gemiddelde leeftijd van het personeel. Bij Componenta hadden alleen de ouderen een vast contract, jongeren werden vooral ingezet als uitzendkrachten. Dat moet anders, ook de jongere generatie moet de kans krijgen een bestaan met zekerheden op te bouwen. Wij moeten in ons land stoppen met het tegen elkaar uitspelen van jong en oud, dat is alleen maar in het belang van de pensioenfondsen. Ik hoop dat VDL daar oog voor heeft.'

De heren van het driemanschap DOK willen voor de foto wel poseren bij het bedrijfspand in Hoensbroek, maar ze gaan om geen onnodige onrust te veroorzaken liever niet naar binnen. Wel nemen ze als symbool een koffiekkan mee. 'We hadden gerekend op een

onderhoud met de curator en dan zouden we om onnodige kosten te besparen zelf koffie meenemen, maar tot een persoonlijk gesprek is het nooit gekomen.'

Daar staan ze dan, bij de poort die zij de afgelopen decennia talloze keren door zijn gegaan. Hier ligt het grootste deel van hun arbeidzame leven, hier werkten ze samen in goede en slechte tijden, hier zijn ze sinds kort uit beeld verdwenen, gedwongen met stille trom vertrokken. Oud-collega's die aan hun dienst van drie tot elf uur beginnen, claxonneren of steken hun hand op. 'Wij gunnen hen het allerbeste, daar gaat het niet om. Alleen had ons afscheid eleganter gekund. Dan druk ik me voorzichtig uit.' ●

tekst Robin Bruinsma
foto's Nynke Vissia

foto Nynke Vissia

Emile Roemer voert campagne voor SP Meerijstad.

> VERKIEZINGEN MEERIJSTAD

Ruim negenenhalf procent van de stemmen kreeg de SP bij de herindelingsverkiezingen in Meerijstad afgelopen maand. Genoeg voor 3 zetels. Lijsttrekker Ruud Merks: 'We hadden er meer van gehoopt, maar we hoeven ons echt niet te schamen voor deze uitslag. We hebben een goede campagne achter de rug en

veel enthousiaste reacties gekregen. We zijn groter dan de PvdA en D66 en even groot als de VVD. Van de landelijke partijen heeft alleen het CDA meer zetels en we hebben ons ondanks het enorme succes van twee nieuwe lokale partijen behoorlijk weten te handhaven.'

> SLAPEN OP PARKEERPLAATSEN

Om duidelijk te krijgen hoe erg de problemen zijn van vrachtwagenchauffeurs in Nederland, heeft SP-Tweede Kamerlid Paul Ulenbelt het initiatief genomen tot een hoorzitting in de Tweede Kamer. Zelfs hij sloeg steil achterover van de schrijnende verhalen die werknemers, wetenschappers, inspectiediensten en vakbonden tijdens de hoorzitting vertelden. 'Vrachtwagenchauffeurs zijn soms vele maanden gedwongen om mensonwaardig te leven op parkeerplaatsen, in bijvoorbeeld hun oplegger, zonder sanitaire voorzieningen.'

Het ontbreken van controles, mede door een tekort aan personeel bij de inspectiediensten en het ontbreken van goede wetten, is een van de oorzaken van massale verdringing en uitbuiting van vrachtwagenchauffeurs in Nederland. Ulenbelt: 'Minister Asscher moet niet overal vertellen hoe erg het is, maar vooral ingrijpen.' Gelukkig tekende zich tijdens de hoorzitting een meerderheid in de Kamer af die Ulenbelt steunt bij zijn oproep tot ingrijpen.

> AMSTERDAM NEEMT SCHOONMAKERS IN GEMEENTELIJKE DIENST

Op voorstel van de SP, GroenLinks en PvdA gaat Amsterdam schoonmakers van gemeentelijke panden en het stadhuis in eigen dienst nemen. Zo vallen zij onder de gemeentelijke cao en verdwijnt het verschil in arbeidsvoorwaarden en salaris met ander gemeentepersoneel.

Respect

Een aantal jaar geleden koos het toenmalige gemeentebestuur ervoor om schoon-

foto Sander van Oorspronk

> SPELENDERWIJS RICHTING OMGEVINGSWET

Het kabinet-Rutte II is bezig om maar liefst 26 wetten op het gebied van milieu, ruimtelijke ordening en bouwregelgeving in één nieuwe wet te stoppen: de Omgevingswet. Volgens SP-Tweede Kamerlid Eric Smaling op zich geen slecht idee: 'Maar de wet wordt wel een kerstboom, met het risico dat niemand goed ziet wat die wet wel of niet regelt. En vooral: wie er voordeel van heeft en wie nadeel.' Het leek Smaling daarom nuttig om de wet in spelvorm te gieten. Zijn motie is aangenomen en via een 'Game Jam' werkten vervolgens vier uitverkoren bedrijven aan een prototype. Smaling zat de jury voor en de teamleden van 'Sneaky Mammoth' mogen hun voorstel nu uitwerken tot een volledig speelbare 'serious game', die volgend jaar wordt uitgebracht. Met deze game kunnen middelbare scholieren, buurtbewoners en gemeenteraadsleden op speelse wijze afwegingen maken over de inrichting van stad en land; en begrip ontwikkelen voor de eigen wensen tegenover die van anderen en het 'algemeen belang'.

maakbedrijven in te huren. Het gevolg: de arbeidsvoorwaarden van schoonmakers verslechterden. SP-fractievoorzitter Daniel Peters: 'Schoonmakers verdienen respect. Dat betekent: goede arbeidsvoorwaarden, een volwaardige baan en een fatsoenlijk salaris. Dat krijgen ze bij de gemeente. Ik ben erg blij dat we stoppen met het aanbestedingscircus en via linkse samenwerking kunnen regelen dat de schoonmakers erop vooruit gaan.'

> 'BUBBELS IN PLAATS VAN CULTUUR'

Na de enorme bezuinigingen van het kabinet-Rutte I is het armoe troef in de culturele sector. Minister Bussemaker zegt zich hier zorgen over te maken, maar heeft vier jaar lang exact hetzelfde beleid gevoerd. D66 en SP hebben daarom voorgesteld komend jaar 14 miljoen extra te investeren in kunst en cultuur, om de grootste problemen op te lossen. Op lange

termijn wil de SP dat er meer geld wordt vrijgemaakt om de problemen structureel aan te pakken. Een eerder voorstel van D66 en SP om de verlaging van de accijns op wijn en champagne te schrappen ten behoeve van de cultuur werd gedwarsboomd door de coalitie. Van Dijk: 'PvdA en VVD kiezen voor bubbels in plaats van cultuur.'

> DUIDELIJKE TAAL

Alleen maar moeilijke, ingewikkelde verhalen houden in de Eerste Kamer? SP-senator Bastiaan van Apeldoorn (foto) piekert er niet over. Zelfs een kind van tien kon tijdens de Algemene Financiële Beschouwingen begrijpen waarom de SP het niet eens is met het kabinetsbeleid. Van Apeldoorn: 'We zijn blij dat de regering 100 miljoen extra uittrekt voor in armoede opgroeiende kinderen. Maar na alle bezuinigingen en met nog steeds rond de 400.000 arme kinderen is dit toch niet veel meer dan een pleister op de wonde. Deze minister heeft op uitermate kundige wijze het volstrekt verkeerde beleid gevoerd. Er is vooral bezuinigd op mensen die juist afhankelijk zijn van een beschermende en zorgende overheid. De opeenvolgende mega-bezuinigingspakketten hebben niet alleen de economie afgeknepen en de werkloosheid verder doen oplopen, maar

foto Nynke Vissia

hebben ook de kwaliteit van de samenleving afgebroken.' Zo minister, daar kunt u het mee doen.

NET ALS BIJVOORBEELD de Raad van State, moet de **rechtspraak** als onafhankelijke staatsmacht volgens SP-Tweede Kamerlid Michiel van Nispen een eigen begroting krijgen.

SINDS SP-WETHOUDER Laurens Ivens **woonafspraken** maakte met de huurdersvereniging en woningcorporaties zijn in Amsterdam fors minder sociale huurwoningen verkocht.

TIENTALLEN BEWONERS en ondernemers in de Roosendaalse wijk Westrand hebben samen met de lokale SP actie gevoerd voor behoud van de laatste **pinautomaat** in de wijk.

NU DE PROBLEMEN met bepaalde **kunstgrasvelden** wetenschappelijk zijn aangetoond wil de Osse SP dat de gemeente actie onderneemt in plaats van naar de sportclubs te wijzen.

COLUMN

Dennis de Jong
SP-fractievoorzitter
Europees Parlement

EINDE VAN HET TIJDPERK-SCHULZ

Het was groot nieuws: de Duitse sociaaldemocraat Martin Schulz is na vijf jaar voorzitter van het Europees Parlement te zijn geweest niet langer beschikbaar voor een nieuwe termijn. Ik zal er geen traan om laten. Schulz nam een loopje met zowat alle democratische spelregels.

Zo maakte hij misbruik van zijn recht om stemming over voorstellen te verhinderen. Voorstellen voor vermindering van het aantal Straatsburgse sessies, een beetje minder verhuiscircus dus?

Schulz blokkeerde de stemming, zogenaamd vanwege strijdigheid met het Europese recht. Van dit soort incidenten waren er vele.

Daarnaast is Schulz een Eurofiel van het soort waarvan je er nog maar weinig hebt. Eurokritische geluiden in en buiten het EP probeerde hij belachelijk te maken, of hij kreeg weer eens een van zijn bekende woedeaanvallen. Tijdens een bezoek aan Nederland verklaarde hij niet te begrijpen waarom zo weinig Nederlanders nog een positief gevoel over de Europese Unie hebben. De man leeft duidelijk in een schijnwereld.

Ten slotte was Schulz de man die in deals met de christendemocraten beloofde zijn fractie in het EP te disciplineren. Zo zette hij zich tot de laatste snik in voor het handelsverdrag met Canada: CETA. Zijn kritische sociaaldemocratische collega-parlementariërs moeten het verdrag in februari 2017 gewoon goedkeuren.

Met het vertrek van Schulz zijn we verlost van een van de fossielen uit de Brusselse 'bubbel'. Helaas zijn er nog genoeg over. Des te belangrijker wordt het dat modern links in het Europees Parlement laat zien dat er een links geluid is dat niet gelooft in een Europese superstaat waar multinationals de dienst uitmaken. Of dat genoeg is om nu al de voorzitter van het EP te leveren, lijkt onwaarschijnlijk. Maar wat niet is, kan nog komen: *the times are a-changing*.

10 JAAR BANG-MAKERIJ

Pensioenfondsen: in 2012 al korten op pensioenen

'Pensioenfondsen in acute problemen'

epubliceerd: 15 oktober 2011 09:09
laatste update: 15 oktober 2011 09:42

AMSTERDAM - Ruim een op de drie pensioenfondsen verkeert in zulke grote problemen dat moet worden gekort op uitkeringen of premies moeten worden verhoogd.

04-03-2008

Renteverlaging drama voor pensioenfonds

Nieuwe klappen voor pensioenfondsen

De pensioenfondsen moeten alsnog miljoenen extra reserves aanleggen om bestand te zijn tegen het ómvallen van hun verzekeraar. Foto ANP © UNKNOWN

Grote pensioenfondsen hebben weer dekkingstekort

De grote Nederlandse pensioenfondsen zijn er in het derde kwartaal een stuk slechter voor komen te staan. De vijf grote fondsen zagen hun financiële situatie verslechteren door een verdere daling van de rente, wat het moeilijker maakt om aan hun pensioenverplichtingen te kunnen voldoen.

In paar jaar tijd al 13 procent in rook op

Pensioenbeloftes zijn niets waard

door Ariane Kleijwegt en Ruid Mikkers

Wie maandelijks een modaal pensioen van 100 euro bruto ontvangt is in veel gevallen een waardevast pensioen van 1243 euro beloofd. Voor Jan Modaal betekent dat een jaarlijks verlies van meer dan 1700 euro. Dat blijkt uit berekeningen die de Telegraaf heeft gemaakt.

Fondsen staan door de aanhoudend lage rente onder grote druk. Volgend jaar dreigen de pensioenen van honderdduizenden mensen gekort te worden. De problemen bij de fondsen dreigen hierdoor het thema van de verkiezingen te worden. Een nieuw pensioenstelsel zal volgens een belangenorganisatie worden bij de formatie van een nieuw kabinet. De PVV wil dat het kabinet gepensioneerden hielp schiet door de AOW te verhogen. Maar staatssecretaris Kljnsma (Sociale Zaken) wil daar (nog) niet aan toe.

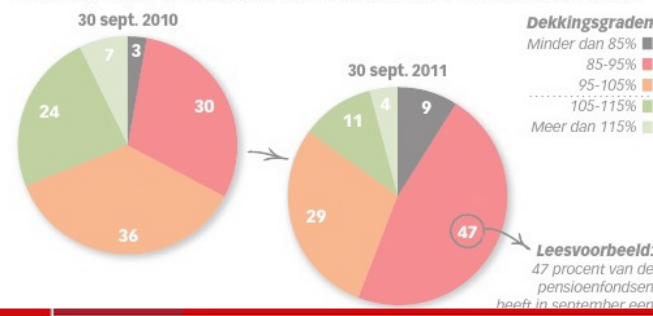
PENSIOENROOF
PARTINA 72

Dekkingsgraden pensioenfondsen hard gedaald

Meer pensioenfondsen in de problemen

Uitsplitsing van de 100 grootste pensioenfondsen per dekkinggraad, in procenten

DNB: Pensioenfondsen op verlies

(Novum/Dow Jones) - Nederlandse pensioenfondsen hebben de waarde van hun aandelenportefeuille in het eerste kwartaal van 2008 door de onrust op de financiële markten met 6% zien afnemen tot EUR 367 miljard van EUR390 miljard. Dat meldt De Nederlandsche Bank donderdag in haar Statistisch Bulletin.

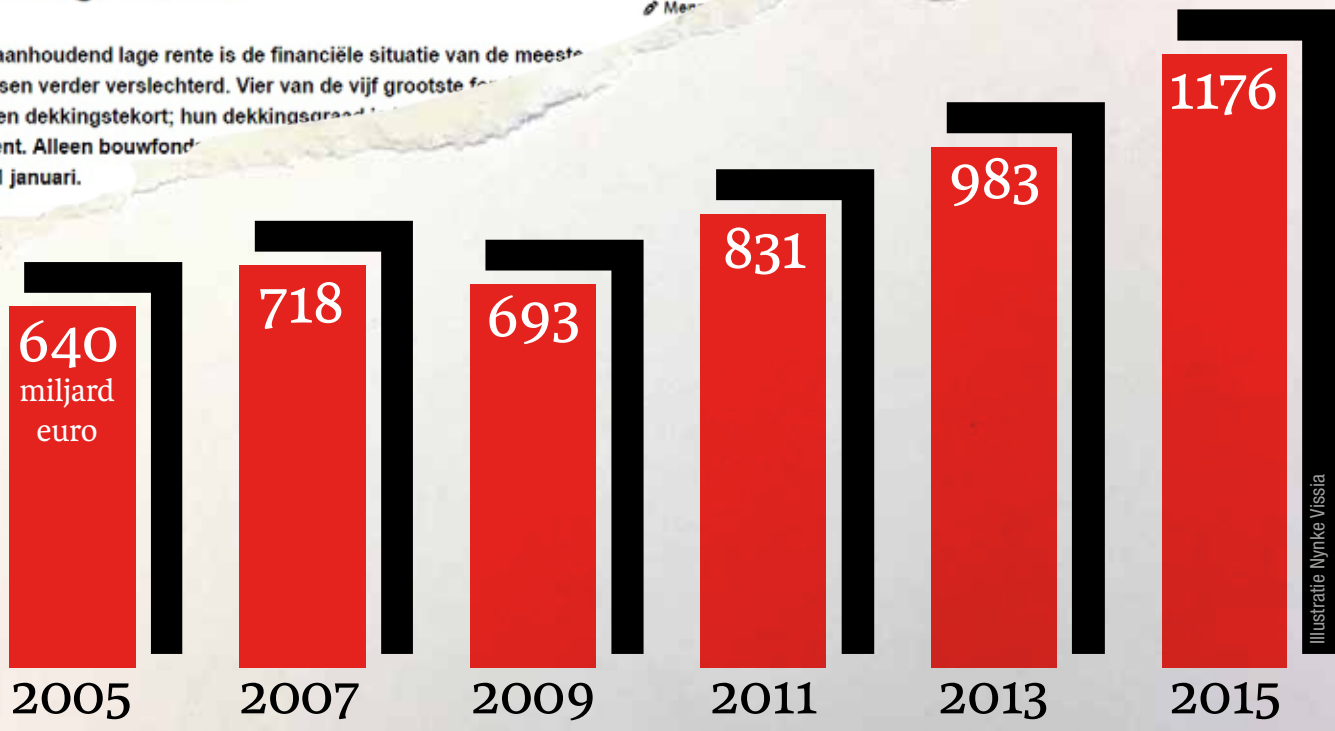
Pensioenfondsen staan er slecht voor door lage rente

De druk van de aanhoudend lage rente is de financiële situatie van de meeste pensioenfondsen verder verslechterd. Vier van de vijf grootste fondsen eind 2014 een dekkingstekort; hun dekkinggraad is gedaald tot 104,2 procent. Alleen bouwfondsen behouden een dekking van 104,2 procent. Alleen bouwfondsen behouden een dekking van 104,2 procent. Alleen bouwfondsen behouden een dekking van 104,2 procent.

'Ruim honderd fondsen moeten korten op pensioenen'

Ruim honderd pensioenfondsen dreigen per april 2013 te moeten korten op de pensioenen.

VNO-NCW wil pensioen versoberen

... EN ONDERTUSSEN VERDUBBELDE ONZE PENSIOENPOT

> SNOWDEN: DE FILM

‘Ons zwijgen is een verraad. Wanneer kan hij eindelijk naar Nederland komen?’ SP-Tweede Kamerlid Ronald van Raak heeft de film Snowden, die nu in de bioscopen draait, aangegrepen om opnieuw aandacht te vragen voor de benarde situatie van de Amerikaanse klokkenluider.

> Wie is Snowden ook alweer?

‘Een rechtse patriot die zijn land wilde dienen en door zijn talent steeds belangrijker opdrachten kreeg en zo bekend werd met de spionagepraktijken van de Amerikaanse geheime diensten. Dankzij hem weten we nu van de onbegrensde spionage door de NSA en de naïeve opstelling van Europese geheime diensten.’

> Waarom blijf jij je inzetten voor een rechtse, Amerikaanse patriot?

‘Omdat hij echt een klokkenluider is. De NSA hield zich niet aan de eigen regels en de bevolking werd daarover voorgelogen.’

Snowden vond geen gehoor voor zijn bezwaren en was bereid zijn eigen belangen opzij te zetten voor onze vrijheid, democratie en rechtstaat.’

> Jij wilt hem naar Nederland halen?

‘Ja, het liefst had ik hem zelf al opgehaald in Moskou. Snowden zou politiek asiel krijgen in Ecuador, maar strandde in Moskou en zit daar sinds 2013 ondergedoken. Hij is bereid terug te keren naar de VS, maar vreest dat hij geen eerlijk proces krijgt. Hij zei ook graag naar Nederland te willen, maar al mijn voorstellen om hem asiel te verlenen zijn afgewezen.’

> Maar jij geeft niet op?

‘Uiteraard niet. Ik heb minister Plasterk daarom opnieuw gevraagd waarom de Nederlandse regering nog steeds blijft zwijgen over de onthullingen van Snowden. De film Snowden geeft een weliswaar gedramatiseerd, maar daardoor niet minder interessant inkijkje in het hoofd van deze

klokkenluider en de persoonlijke offers die hij voor ons heeft gebracht. Daar mogen wij wel eens wat meer tegenover stellen.’

De film ‘Snowden’ van de meermaals met een Oscar onderscheiden regisseur Oliver Stone draait nog de hele maand december in bioscopen in het hele land.

foto: Rob Voss

Een keer per jaar mag de SP op het Binnenhof in Den Haag een dag organiseren voor nieuwe leden. Dit jaar was die dag op 5 november en het werd met 535 bezoekers de drukst bezochte ledendag ooit. Maar liefst 76 niet meer zo nieuwe SP'ers hebben een handje geholpen om de dag in goede banen te leiden.

> CHAMPAGNEDIPLOMATIE 'ER GEBEURT DAAR HELEMAAL NIKS'

Met klassieke automobielen – ‘vintage cars’ – werd de delegatie door Havana gekoetst. Alleen de kosten voor het hotel bedroegen al 50.000 euro en de vliegtickets in totaal zo'n 100.000 euro, waarbij menig delegatielid zich naar verluidt niet geneerde om zich een vlucht in de businessclass te permitteren. Ziedaar een kleine indruk van hoe het er eerder dit jaar aan toeging tijdens een bezoek van bijna honderd EU-ambtenaren aan Cuba, waar een ‘seminar’ plaatsvond over de betrekkingen tussen de EU en Latijns-Amerika en de Caraïben. Totale kosten: 230.000 euro. Buitensporig? Dit is nog niks! In september vlogen 100(!) Europarlementariërs en medewerkers naar Uruguay, alwaar een soortgelijk treffen plaatsvond. Onderdeel van de trip vormde onder meer een ‘champagne reception’ en een ‘grilled fish’-diner aan zee. Kosten ditmaal: ruim een half miljoen euro.

Nu zou je je nog welwillend af kunnen vragen wat het politieke resultaat van zulke reisjes is, maar SP-Europarlementariër Dennis de Jong kan daar heel kort over zijn: ‘Niks. Want er gebeurt daar helemaal niks.’ De Jong is momenteel rapporteur Begrotingsverantwoording van het Europees Parlement en zal in februari in zijn rapport

over de uitgaven van het Europees Parlement kritiek leveren op dit soort reizen. ‘Ik wil ten minste jaarrapportages voor delegaties van het Europees Parlement, waarin zij hun meerwaarde moeten bewijzen.’ Een reisverbod voor Europarlementariërs zal hij echter niet bepleiten. ‘Het kan best nuttig zijn om parlementariërs en vertegenwoordigers uit andere delen van de wereld te ontmoeten. Wij reizen zelf ook wel eens, maar dat zijn doelgerichte werkbezoeken met duidelijk resultaat. Niet iedere reis buiten de EU is zinloos, maar de verantwoording kan gewoon een stuk beter. Aan champagne-diplomatie hebben we geen behoefte.’ En komt er geen fatsoenlijke verantwoording, dan kunnen de reislustigen de volgende keer net zo goed thuisblijven. Gratis.

foto: FreeImages.comCC

> 'DE EEMS BLIJFT VAN ONS'

De Eems is niet langer in beeld als locatie om afvalwater van de oliewinning in Drenthe te lozen. 'Het is goed dat

Henk Kamp nu in ieder geval beseft dat je dit probleem niet ook in Groningen moet lozen', zegt SP-fractievoorzitter Sandra Beckerman. 'Afgelopen voorjaar kwamen we hiervoor in actie met Groningers, want we waren zierend. Op mijn verjaardag heb ik een afscheidsfeestje voor de NAM georganiseerd. We stonden bij de Eems met een spandoek met de tekst "De Eems is van ons, NAM rot op!" en confetti, slingers en ballonnen. Dat de Eems nu niet langer gezien wordt als putje om afvalwater te lozen toont aan dat terugvechten helpt. Het is voor Groningen een mooi succesje. We hebben nog veel meer successen nodig.'

foto: Nynke Vissia

> 'STEUN ÉCHTE ONDERNEMERS'

'Het midden- en kleinbedrijf is de motor van de economie. Maar de bakker, de slager of de websitebouwer moeten elke dag keihard knokken om het hoofd boven water te kunnen houden', stelt SP-Tweede Kamerlid Farshad Bashir. Hij is dan ook niet voor het regeringsplan om de winstbelasting te verlagen voor bedrijven die meer

dan 200 duizend euro winst maken. Volgens Bashir heeft niet het grootbedrijf, maar het midden- en kleinbedrijf lastenverlichting nodig. Hij stelt daarom voor om de winstbelasting voor kleine ondernemers te verlagen. 'Laat grote bedrijven eerlijk bijdragen, zodat de échte ondernemer de steun krijgt die hij verdient.'

> MORELE OVERWINNING WOONREFERENDUM, OPKOMST NIET GEHAALD

60.000 Rotterdammers stemden eind november tegen de afbraak van de volkshuisvesting in hun stad. Helaas was de totale opkomst maar 17 procent. Minder dan de formeel benodigde 30 procent. Toch een mooi resultaat, zeker als je bedenkt dat collegepartij Leefbaar Rotterdam, dat nu de uitslag zal negeren, zelf bij

de gemeenteraadsverkiezingen evenveel stemmen kreeg en zo de grootste partij werd. SP-raadslid Querien Velter was de motor achter de campagne: 'Ook met dit signaal (72 procent tegen!) kunnen we prima door in de strijd voor goed en betaalbaar wonen voor iedereen in onze stad.'

> 'NATIONAAL PARK STAP DICHTERBIJ'

Lokale SP'ers die pleiten voor bouwen in de uiterwaarden. Omdat ze een plan steunen waar een referendum tegen is aangevraagd door een groep boze bewoners. Van een afstandje leek afgelopen tijd in Arnhem de wereld op z'n kop te staan, maar niets was minder waar. Er was een hoop desinformatie verspreid over het plan Stadsblokken-Meinerswijk, maar daar prikten de bewoners prima doorheen tijdens het referendum op 30 november. SP-gemeenteraadslid Cris Lenting: 'Ja, er kunnen nu woningen gebouwd worden.

Minstens 30 procent sociale huur- en koopwoningen. Die woningen komen bovendien alleen op een plek waar nu oude industriële hallen staan en resten van een oude scheepswerf die een unheimisch gevoel geven. In ruil voor die woningen krijgen wij als gemeente de rest van de grond en daarmee de kans op een Nationaal Uiterwaardenpark. Een groene aaneengesloten Meinerswijk met alle ruimte voor cultuur, cultuurhistorie en recreatie, waar iedereen van kan genieten zonder prikkeldraadversperringen.'

> HET SHELL-MINISTERIE

Naar wie luistert het ministerie van Economische Zaken als het gaat om de gaswinning in Groningen? De mensen die getroffen worden door de aardbevingen, of gaswinner NAM/Shell? Milieudefensie zocht het uit, door alle correspondentie tussen de NAM/Shell en het ministerie voorafgaand aan het nieuwe gaswinningsbesluit op te vragen. Wat blijkt: ze stemmen werkelijk alles met elkaar af, van beantwoording van Kamervragen tot het opstellen van Kamerbrieven en reacties in de media aan toe.

sp.nl/Zoz

VANWEGE DE VELE ernstige ongelukken wil de Kampense SP dat de **N50** snel verbeterd en verbreed wordt.

sp.nl/Zoa

OM VERSPILLING aan bijvoorbeeld peperduur vastgoed te stoppen, zou **onderwijsgeld** voortaan rechtstreeks aan scholen moeten worden overgemaakt in plaats van aan schoolbesturen.

sp.nl/ZoR

JAARLIJKS VERWONDEN zware luchtdrukwapens 13 mensen. Dankzij de SP mogen deze wapens voortaan alleen nog worden gebruikt door leden van schietsportverenigingen met een **vergunning**.

sp.nl/ZoD

‘DÁT ZIT ERACHTER’

Houd het nou nooit op?

Voortdurend gerommel over de pensioenen, hernieuwde discussies over de AOW-leeftijd. Welke agenda zit daarachter? En hoe is de positie van ouderen in werkelijkheid, volgens sommigen immers ‘de rijkste groep’?

HET WAS EIND VORIGE MAAND dat ambtenarenpensioenfonds ABP bekendmaakte de pensioenpremie komend jaar met 2,3 procentpunt te verhogen – van 18,8 procent naar 21,1 procent van het loon waarover pensioen wordt gespaard. Exact een jaar geleden verlaagde ABP de premie nog. Dit om de toenmalige loonsverhoging te betalen; de pensioenpremie wordt immers voor tweederde door de werkgever betaald en voor eenderde door de werknemer. En nu gaat de premie weer omhoog, waardoor de gemiddelde werknemer ongeveer een tientje per maand meer kwijt is. Wat gebeurt hier?

‘Hier haalt het ABP deels datgene terug wat het vorig jaar aan de mensen heeft gegeven’, legt Paul Ulenbelt uit. ‘Verder kijken pensioenfondsen voortdurend naar aspecten als: hoe hoog is de premie, hoe zit de pensioenopbouw in elkaar, hoe hoog is de rente en wat is de levensverwachting. Premieverhoging is een van de knoppen waaraan ze kunnen draaien. Onder de huidige omstandigheden is het gewoon de toepassing van de regels. En als je het huidige systeem accepteert, dan is het logisch. Punt is alleen

dat wij als SP het huidige systeem niet accepteren.’

Ulenbelt doelt hier met name op de zogenaamde rekenrente, die pensioenfondsen sinds 2006 hanteren. Het Kamerlid vindt namelijk dat pensioenfondsen als gevolg van die rekenrente gedwongen zijn zichzelf arm te rekenen, terwijl ze er in werkelijkheid heel goed voor staan. Dat zit als volgt in elkaar. Tot 2006 rekenden pensioenfondsen met een vaste rente van 4 procent per jaar, waarmee ze risicoloos aan hun toekomstverplichtingen konden voldoen. Het kabinet besloot echter in datzelfde jaar dat de vaste rente moest worden losgelaten en vanaf toen gold de marktrente, die destijds hoger was. Vanaf toen ging dus de toevallige dagkoers bepalen wat pensioenfondsen in kas moesten hebben. Maar door de crisis in 2008 daalde de rente ineens fors, wat voor de pensioenfondsen betekende dat zij op papier ineens te weinig geld hadden. ‘Wat feitelijk dus niet waar was, want tegelijkertijd behaalden ze zes, zeven, acht procent rendement’, zegt Paul Ulenbelt. ‘Kortom: de pensioenfondsen worden gedwongen zich arm te rekenen op basis van de marktrente.’ Arm? Begin dit jaar werd becijferd dat de Nederlandse pensioenfondsen zo’n 1400 miljard euro in kas hebben. En het frappante is: dat vermogen groeide het hardst na de crisis van 2008. Daarbij komt er ongeveer 33 miljard aan premie per jaar binnen en 25 miljard aan pensioen per jaar uit. Met de cijfers van nu zouden de pensioenfondsen de komende vijftig jaar alle pensioenen kunnen uitbetalen, zonder dat er een cent aan premie binnenkomt.

‘De liberalen willen individuele pensioenpotjes, want daar kan veel aan verdiend worden’

Krankzinnig

Die berg met geld staat in schril contrast met de pensioenkortingen die de afgelopen jaren doorgevoerd werden. Vandaar dat Ulenbelt herinvoering van een vaste rente bepleit die los van de markt staat. 'Als je de normale, vaste rekenrente had gehouden, dan waren al die pensioenkortingen en premieverhogingen niet nodig geweest. Daarbij komt dat over de periode 2009-2016 gepensioneerden en werkenden 12 procent indexatie zijn misgelopen. Een koopkrachtdaling van 12 procent dus. Maar het rendement van pensioenfondsen over diezelfde periode is 66 procent! Dat laat zien hoe krankzinnig het is.'

Maar toch... waaróm is het dan zo krankzinnig? Welke agenda zit hierachter? 'Kijk, we hebben nu nog een collectief solidair stelsel, waar je je vroeger helemaal geen zorgen over hoefde te maken. De liberalen willen daarentegen individuele pensioenpotjes. Wel, als jij

betalen.' De SP wil dat mensen de mogelijkheid krijgen om vanaf hun 65e AOW op te nemen, met de AOW-uitkering op ten minste het huidige niveau.

Populist

Paul Ulenbelt ziet de positie van ouderen steeds meer in het gedrang komen. 'Om te beginnen moet je langer doorwerken als oudere. Daarnaast speelt ook nog het probleem van het zogenaamde 65Plus-gat, dat ontstaat als inkomensverzekeringen op 65-jarige leeftijd stoppen en er aansluitend geen recht is op een AOW-uitkering. En dan heb je nog de onzekerheid over de hoogte van het pensioen. Ik zei al: vroeger wist je precies waar je aan toe was. Dat is nu niet meer. Daardoor worden mensen terughoudend. Geld komt niet meer in de economie terecht. En als je al zoveel koopkracht hebt ingeleverd, dan word je onzeker. Zo van: mijn inkomen gaat nooit meer omhoog. Dus moet ik zuinig

'Pensioenfondsen worden gedwongen zichzelf arm te rekenen, terwijl ze er heel goed voor staan'

voortdurend onzekerheid weet te creëren rondom de pensioenen, dan maak je de geesten langzaam maar zeker rijp voor een heel ander systeem. En daarover vindt in de SER en in de Pensioenfederatie momenteel een enorm geknok plaats. Die zitten te werken aan een compromis van een combinatie van persoonlijke pensioenpotjes, maar wel met het element van het delen van risico's. Het is heel ingewikkeld en ik zeg je dat het een gedrocht wordt. Laatst las ik in de krant een interview met iemand van Zwitserleven. Hij zei dat er een open markt moet komen van pensioenpotten, zodat de mensen van de ene naar de andere pot kunnen switchen. En dáár gaat het om! Want daar kan veel geld aan verdiend worden. Wat ook het D66-ideaal is: je hebt een potje en dat kun je dan eerst bij de een, en dan weer bij de ander onderbrengen. Dat is wat erachter zit.'

Nu heeft het kabinet voorgesteld dat de AOW-leeftijd van 67 jaar met drie maanden verhoogd wordt. Dit terwijl het eerste kabinet-Rutte die leeftijd al eerder van 65 naar 67 optrok.

Ulenbelt: 'De verhoging van de AOW-leeftijd is de grootste bezuiniging van Rutte geweest. Ik bedoel, het gaat om heel erg veel geld als je een jaar lang geen AOW uit hoeft te

zijn.' Maar uitgerekend ouderen worden in toenemende mate neergezet als de rijkste bevolkingsgroep.

'Gemiddeld gezien hebben ze inderdaad meer dan jongeren. Logisch: jongeren beginnen net en ouderen hebben in de regel gespaard. Kijk je echter naar de verdeling van rijkdom onder ouderen, dan heb je heel rijke en heel arme. Je moet ze niet over één kam scheren. Als jij alleen van je AOW moet rondkomen en je woont in een huurhuis, dan heb je het echt niet breed.' Maar ook met een koophuis ben je niet automatisch rijk, vindt Ulenbelt. 'Als je je hypotheek hebt afbetaald, dan heb je inderdaad vermogen. Alleen: bakstenen kun je niet eten. Als je dat vermogen te gelde wilt maken, zou je al ergens anders heen moeten verhuizen en ook dat biedt lang niet altijd soelaas. Dus de waarde van de koopwoning zou je eigenlijk niet mee moeten tellen. Je moet kijken naar het vermogen waar ouderen vrij over kunnen beschikken. En geloof me, dan ziet het er voor velen een stuk minder florissant uit. Dus ja, spreken over 'de' ouderen en ze daarbij allemaal over één kam scheren... Als je dat doet ben je een populist.' •

tekst Rob Janssen

foto Marc Hanssen/Hollandse Hoogte©

‘Altijd voor je idealen blijven staan; zo lang ik leef, zal ik dat ook doen’

GENERATIECONFLICT OF SOLIDARITEIT?

‘HETZELFDE BELANG, ALLEEN ZIT ER VEERTIG JAAR TUSSEN’

Wat krijg je als je een 20-jarige activiste voor fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden voor jongeren aan tafel zet met een 85-jarige activiste die de oorlog meemaakte en haar leven lang streed voor de opgebouwde rechten die nu worden afgebroken? In kranten en op televisie wordt dat al snel een strijd tussen de generaties. Maar midden in Utrecht, bij de warmte van een ouderwetse gietijzeren kachel en onder toezien van Gorbatsjov de poes, wordt gelachen om die generatiekloof. Daar wordt juist gesproken over hoe de sociale strijd van generatie op generatie kan worden doorgegeven.

ALI VAN DER HOEFF verwelkomt de 65 jaar jongere Lotte van der Horst hartelijk in haar woning: ‘Ik loop wat moeilijk nu, maar morgen ga ik naar het ziekenhuis voor een nieuwe knie. Dan kan ik ook weer mee met demonstraties.’ Lotte vraagt of Ali ook op de aftrap van het Nationaal ZorgFonds was: ‘Nee, dat was nu even te veel. Eerder namen ze me wel mee in een rolstoel. Maar straks kan ik weer zelf lopen.’

Het gesprek komt al gauw op Ali's politieke verleden: ‘Ik ben CPN-lid geweest, dus pas maar op: ik ben staatsgevaarlijk. Toen ik twaalf was, zaten we midden in de Tweede Wereldoorlog. Ik woonde op het boerenland. Ik kom uit een zwaar christelijk gezin. Juist uit de Bijbel heb ik opgepikt dat je voor anderen moet opkomen en voor elkaar moet zorgen. Dat is gebeven, alleen is nu het geloof weg. Ik heb het altijd opgenomen voor de kleine man, en tijdens de oorlog liepen de communisten rond met een klein blaadje, waarop stond: De Waarheid. En die kwamen daar ook voor op. Ik ben altijd onder de indruk geweest van het risico dat ze daarmee namen – sommigen werden opgepakt en doodgeschoten. In 1973 kwamen CPN'ers bij mijn zus langs om De Waarheid te verkopen. Ik zei: doe mij maar een abonnement. Dat was nogal wat, zo midden in de Koude Oorlog. En toen las ik dat allemaal en werd ik pas echt politiek bewust. En actief.’ Pas veel later kwam de SP in beeld, toen de CPN

niet meer bestond en Ali een tijdje partijloos was geweest: 'Het moet allemaal wat humaner en eerlijker. Dat niet alles op een grote hoop ligt en dat een ander dan niks heeft. Overall in de wereld zie je armoede. Dat kan toch niet. Dat vind ik zo erg. Je voelt je zo machteloos soms. Daarom moet je samen aan de slag. De SP staat het dichtst bij mij, dus ben ik lid geworden.'

Lottes geschiedenis is wat korter, maar het basisgevoel over onrechtvaardigheid deelt ze: 'Toen ik klein was, vond ik de wereld al niet eerlijk. Bijvoorbeeld met Sinterklaas vond ik dat hij meer aan arme kinderen moest geven. De rijken kregen zelfs dan meer. Dat snapte ik niet. Ik ben politiek actief geworden toen ik me aansloot bij een Young & United-demonstratie, voor het afschaffen van het jeugdloon. Toen ben ik naar wat *meetings* gegaan en ben ik steeds actiever geworden. Nu ben ik interim-bestuurslid van Young & United. Dat klinkt leuk, maar de leden zijn de baas. Echt. We hebben een belangrijk succes geboekt: de jeugdloongrens is verlaagd van 23 naar 21 jaar. Maar we zijn nog niet klaar.'

Ali protesteert bij de Engelse termen: 'Ik kan geen Engels, hoor. Ik heb maar vier jaar basisschool gehad. Onze school werd gebombardeerd. Na de oorlog ging ik gewoon werken. Ik heb in de kersenboomgaard gewerkt, in de fabriek, op het land; waar het meest te verdienen was. Toen ik in ondertrouw ging, werkte ik bij de Erdal chemiefabriek in Amersfoort. De baas zei: bent u zwanger? Dan mag u niet blijven werken. Ik zei: dat gaat u niets aan. De baas: als je zegt dat je niet zwanger bent, mag je blijven. Ik heb hem uitgelachen. Ik ben al weg! Zwanger betekende toen ontslag.'

'De tijden dat je als zwangere vrouw werd ontslagen herleven'

Lotte haakt aan: 'Doordat jonge vrouwen nu in allerlei tijdelijke flexbaantjes zitten, herleeft die tijd weer. Want je wordt weliswaar niet ontslagen vanwege zwangerschap, maar een nieuw contract kun je wel vergeten. En omdat jongeren bijna geen vast contract hebben, betekent dit soort werknemersrechten niet zo veel voor hen. Ik hoor veel van zulke verhalen.' Ali: 'We gaan weer terug naar af! Daar hebben we niet voor gestreden.'

Lotte vertelt dat ze nu onderzoek doet naar flexwerk bij jongeren: 'Veel jongeren denken: over drie jaar heb ik wel vast werk. Maar je ziet in de statistieken dat dat niet het geval is. Ik spreek ook mensen van dertig en ouder die op hun twintigste dachten: ik kom wel aan een vaste baan. Maar die hopen nog steeds van het ene flexbaantje naar het andere. Dat is zorgelijk. Want nu zijn het de jongeren die hier vooral last van hebben, maar het is zich aan het uitbreiden naar oudere werknemers. De werkgevers willen meer flex, dus we moeten daar tegenmacht tegen organiseren.'

Een van Ali's zonen wil met pensioen, vertelt ze: 'Hij schreef een stukje in de krant dat zijn droom om op 62-jarige leeftijd met prepensioen te gaan door Rutte en anderen gesloopt is. Hij hoopt dat het straks met 67 echt afgelopen is. Ik heb zelf nog lang gewerkt: tot tien jaar terug werkte ik nog in onze tweedehandswinkel. Ik heb geen pensioen en krijg alleen AOW. En op mijn 78ste deed ik nog vrijwilligerswerk in het ziekenhuis. Maar ik ben gestopt omdat ik me bedacht: ik neem nu de plek in van iemand die wil werken.' Lotte en Ali zijn het roerend eens: 'Vind je het dan niet gek dat de oudere werknemers nu langer moeten doorwerken, terwijl die jongeren niet aan de bak komen?' Lotte: 'Jongeren willen echt graag werken.'

Wat vinden beide van de sfeer in het debat over jongeren en ouderen? Ali: 'Op tv zeggen ze dan dat de ouderen al die pensioengelden voor zichzelf houden. We hebben daar ons leven lang voor betaald. En dan zou je nou niks meer krijgen?' Lotte: 'Bij de vakbond hebben we ook discussies over pensioenen. Maar de sfeer is daar totaal niet anti-oude-

ren. Zo wordt er bij ons absoluut niet over gesproken. We proberen juist samen op te trekken. Het is zo'n onzin om de schuld bij de ouderen te leggen. Zij kiezen er ook niet voor dat wij nu veel moeilijker een vaste baan kunnen krijgen.'

Ali: 'Het is al erg genoeg dat de jongeren het zo moeilijk hebben. Om dan ook nog eens naar elkaar te gaan wijzen. En dan beginnen ze met het verhaal van "het is de rijkste groep"; nou, ik merk niks van die rijkdom hoor.' Solidariteit is volgens Lotte de oplossing, niet het generatieconflict opzoeken: 'Wat nu de ouderen overkomt, bijvoorbeeld kortingen op pensioen, of steeds later werken, dat is voor de jeugd de toekomst. Het is hetzelfde belang, alleen zit er veertig jaar tussen.'

De situatie in verzorgingshuizen is voor zowel Ali als Lotte een teken van een groter probleem. Lotte: 'Ik doe Maatschappelijk Werk en Dienstverlening als studie. Daardoor hoor ik genoeg verhalen hierover. En uit de praktijk: toen ik veertien was liep ik een maatschappelijke stage in een ouderentehuis. De verzorgers hebben gewoon te weinig tijd voor alles en daardoor hebben ze geen plezier meer in het werk. En dan maakte ik mee dat een bewoner moest plussen, en dat de verzorgende dan zei: ik zit nu

koffie te drinken. Dan ging ik het zelf maar doen, maar eigenlijk kan dat niet. Ik vind dat een heel nare ontwikkeling. Ik denk dat de maatschappij veel individualistischer is geworden.'

'Daar hebben we niet voor gestreden; we gaan weer terug naar af'

Ali: 'Maar waarom ben jij dan anders?'
Lotte: 'Opvoeding, denk ik?' Daar is Ali het mee eens: 'Ja, ik ben ook opgevoed met delen. En als ik dan die grote graaiers zie,

dan zou ik die de nek wel willen omdraaien. Sorry dat ik het zeg.' Ali mist ook de saamhorigheid van vroeger: 'Samen de straat op. Er zit geen actie, geen power meer in. Rondom de Vietnam-oorlog liepen wij hier in Utrecht met 100.000 man. Dat zie je nu echt niet meer.' Maar Lotte is optimistischer: 'Ik zie dat mensen steeds meer denken: dit kan zo niet langer. De vakbond is heel lang in het defensief gedrukt. En daar moeten we weer uitkomen. En dat wil de vakbond ook. Ik vind dat de vakbond ook een belangrijke rol kan spelen om meer mensen op straat te krijgen.'

Ali besluit met: 'Er is bij mij geen generatieconflict. De jeugd wil werken, als je die paar die de kantjes ervan aflopen niet meerekent. Maar die heb je ook van mijn leeftijd, hoor!' Lotte: 'Er wordt jongeren vaak in de mond gelegd dat er een conflict is.' Ali: 'Ze praten het je aan – de media.' Lotte beaamt dat. Het advies van Ali aan de jongeren: 'Altijd voor je idealen blijven staan en altijd doorgaan. Want zo lang ik leef, zal ik dat ook doen.' Lotte is het er roerend mee eens en voegt nog toe: 'Houd hoop in de jonge generatie.' ●

tekst Diederik Olders
foto's Nynke Vissia

> RESPECT

De manager van het Hilton Hotel in Rotterdam wijst een medewerker erop dat hij de deur te lang openhoudt voor actievoerende schoonmakers, die binnen zijn uitgenodigd voor een gesprek. Er zijn problemen met de salarisbetaling en het 'moordend' werktempo waar-

in de schoonmakers hun werk moeten doen. Het Rotterdamse Hilton is in 2013 uitgeroepen tot schoonste hotel van Nederland. Als dank is het schoonmaakpersoneel overgeheveld naar schoonmaakbedrijf CSU, dat de werkdruk verder heeft opgevoerd. De schoonmakers houden het Hilton verantwoordelijk, want wie betaalt, bepaalt. Zo ga je niet respectvol met je

personeel om, vinden zij. De reactie van het Hilton: "Wij blijven in gesprek met CSU en staan voor onze waarden om een positieve en ondersteunende werkomgeving te creëren." Juist ja.

foto Matthijs de Bruijne ©

> KRITISCHE CETA-ADVIEZEN IN DE WIND GESLAGEN

De teller van mensen die een referendum willen over het vrijhandelsverdrag CETA tussen Europa en Canada staat inmiddels op 191.000. Maar de bal ligt nu eerst bij het Europees Parlement, sinds de Canadese premier Justin Trudeau en de EU-leiders Jean-Claude Juncker en Donald Tusk op 30 oktober hun handtekening gezet hebben onder het vrijhandelsverdrag. SP-Europarlementslid Anne-Marie Mineur vindt het een schande dat het parlement weigert CETA te laten toetsen aan de Europese wet. 'De massale en uiterst kritische adviezen – van de Europese Vereniging van Rechten, de Duitse Rechtenbond en honderd hoogleraren in de Rechten – over het speciale arbitragesysteem voor buitenlandse investeerders worden in de wind geslagen. We lopen de kans om een verdrag te accepteren dat strijdig is met het Europese rechtssysteem. Onacceptabel.'

Juni 2016: ROOD, jong in de SP, voert actie tegen het schuldenstelsel.

ONDERWIJSPLAN

‘WERP GEEN DREMPELS OP!’

SP-Tweede Kamerlid Jasper van Dijk wil het volk weer verheffen. Want onderwijs is een prima medicijn tegen tweedeling.

‘ONDERWIJS WEER ZIEN als middel om het volk te verheffen. Dat is de grote lijn van dit plan. Ik gebruik expres deze bekende termen omdat minister Bussemaker en staatssecretaris Dekker er zo’n puinhoop van hebben gemaakt,’ aldus Jasper van Dijk, SP-woordvoerder Onderwijs, Cultuur en Defensie. ‘Onderwijs is hét middel om jongeren een stap verder te brengen. Ik vind het pijnlijk om vast te stellen dat steeds meer

onderzoek aantoonde dat onder dit kabinet de tweedeling tussen arm en rijk niet afneemt maar toeneemt. De SP is de partij die zegt: keer die trend. Want anders zijn alle woorden over gelijke kansen een lege huls.’

Gestreste leraren

Van Dijk stond zelf voor de klas: ‘In Almere, voor allerlei klassen, van vmbo tot vwo. Ik gaf Maatschappijleer en Geschiedenis.’ Als hij daar één ding heeft geleerd, is het wel het belang van kleine klassen. Van Dijk: ‘Ik heb klassen van 34 leerlingen gehad, en dan niet de gemakkelijkste. Daarna een klas van 20 leerlingen: dat is véél beter te hanteren. Ten opzichte van toen is lesgeven nu nog moeilijker geworden. Door het zogenaamde passend onderwijs komen er steeds meer

zorgleerlingen op de gewone scholen – kinderen met autisme en ADHD. Dat is topzwaar in een grote klas. Niet voor niets is het percentage burn-outgevallen onder leraren het hoogste van alle beroepsgroepen. En als er dan een overwerkte leraar voor de klas staat, kun je wel raden welke groep leerlingen daar het meest onder te lijden heeft...’

Kansen bieden wordt afgestraft

Volgens Van Dijk is de mogelijkheid om door te stromen in het onderwijs (‘stapelen’) enorm belangrijk om de groeiende tweedeling tegen te gaan. Zo krijgen kinderen die wat langzamer starten een reële kans om op een opleidingsniveau terecht te komen dat bij ze past. Van Dijk: ‘Maar het beleid heeft veel weg van een afrekencultuur. Nu word

je als school gestraft als je een leerling van vmbo naar havo laat gaan. Want die doet er een jaar extra over en dat kost meer geld. De SP zegt juist: stimuleer dat. Dus geen boete, maar een plusje omdat je een kind helpt zich te ontwikkelen. De afrekencultuur zorgt er ook voor dat scholen kinderen liever wat lager in laten stromen. Als ze het dan niet halen, krijgt de school opnieuw een minnetje van de Inspectie. Dat remt alleen maar af. Het bieden van kansen wordt dus afgestraft.'

Basisbeurs logisch

De manier waarop de SP naar onderwijs kijkt, komt duidelijk naar voren in de discussie over het schuldenstelsel versus de basisbeurs. Van Dijk hekelde de naam sociaal leenstelsel: 'Dat is dus allesbehalve sociaal. Aflossen gebeurt weliswaar inkomensafhankelijk, maar zo werkt het niet in arme gezinnen. Die willen geen torenhoge schulden aangaan en zeggen tegen hun kind: ga jij maar lekker werken. Dat effect zie je terug in cijfers: vooral jongeren uit arme gezinnen haken af.

Het is ook een ideologisch punt: het kabinet ziet studeren als iets waar alleen jij van profiteert en dus moet je maar 'investeren in jezelf' – een goede investering betaalt zichzelf terug. De SP ziet goed onderwijs als een algemeen belang. Wij vinden het belangrijk dat er goede doktoren, verplegers, leraren, enzovoort zijn. Daar profiteert iedereen van. Dus zorg je dat de beste leerlingen die belangrijke taken gaan vervullen – niet alleen de leerlingen met rijke ouders. Daarom pleiten wij voor invoering van een goede studiebeurs die het onderwijs toegankelijk houdt.'

Maar het aanpakken van de tweedeling begint al op de basisschool. Het SP-plan bevat allerlei voorstellen, zo ook het idee om scholen te verbieden leerlingen te weigeren door middel van een acceptatieplicht. Want bijzondere scholen (christelijk, joods, islamitisch) mogen leerlingen weigeren als zij niet bij de grondslag van de school passen. Wij vinden dat niet meer van deze tijd. 'Met een acceptatieplicht ga je direct de segregatie te lijf', aldus Van Dijk. 'Iedereen profiteert van goed en toegankelijk onderwijs: leerlingen krijgen meer kansen, de ongelijkheid neemt af, het welzijn neemt toe en ook de economie profiteert van een goed opgeleide bevolking.' ●

PLAN GEEFT SAMENHANG

Terwijl de partij zich voorbereidt op de discussie over het verkiezingsprogramma op het verkiezingscongres in januari, verscheen in november de nota 'Onderwijs als emancipatiemotor' van de SP-Tweede Kamerfractie. Het plan staat vol met voorstellen over onderwijs. De standpunten in het conceptverkiezingsprogramma zijn daar in feite een korte samenvatting van. In de nota worden de voorstellen dieper uitgewerkt en van context voorzien.

'Onderwijs als emancipatiemotor' is geschreven door SP-Kamerleden Jasper van Dijk, Tjitske Siderius en fractiemedewerker Erik Flentge. Met de nota opent de SP de aanval op de groeiende ongelijkheid in het onderwijs. Met extra investeringen, betere doorstroom-mogelijkheden, een studiebeurs en een eind aan de afrekencultuur.

De voornaamste voorstellen:

GOEDE LERAREN – We investeren in uitstekend opgeleide leraren.

MINDER WERKDRUK – We verlagen de werkdruk in het onderwijs, onder andere door het aantal lesuren voor leraren in het voortgezet onderwijs te verminderen. Zo ontstaat meer tijd voor lesvoorbereiding en bijscholing.

KLEINE KLASSEN – We maken geld vrij voor kleine klassen en stoppen met 'plofklassen' van meer dan dertig leerlingen.

GELD VOOR LERAREN IS VOOR LERAREN – We stoppen met het vrij besteedbare budget voor schoolbesturen waardoor onderwijsgeld vaak op de verkeerde plek terechtkomt. Geld voor leraren gaat echt naar leraren.

TEGEN SEGREGATIE – We bestrijden de segregatie tussen zwarte en witte scholen door leerlingen met achterstanden eerlijk over scholen te verdelen. Bijzondere scholen mogen geen leerlingen weigeren.

GEMAKKELIJKER STAPELEN – Leerlingen krijgen alle mogelijkheden om een hogere opleiding te volgen, van vmbo naar havo en van havo naar vwo (stapelen).

GEEN SELECTIE AAN DE POORT – We stoppen met selectie aan de poort in het hoger onderwijs.

STUDIEBEURS – We zorgen voor een fatsoenlijke studiebeurs voor studenten.

NORMALE STUDIETARIEVEN – Iedereen – ook volwassenen – krijgt de gelegenheid om een opleiding te volgen voor een normaal tarief. We stoppen met het torenhoge collegegeld voor een tweede studie.

Lees vooral het hele plan. Hier te vinden: sp.nl/Zot

LINKSVOOR **'WEG MET DE MARKTWERKING IN DE ZORG'**

Ida In 't Veld (19) is eerstejaars verpleegkunde. Ze woont op kamers in Amsterdam. Prima stad, maar toch voelt ze zich in de eerste plaats Zutphense. Daar is ze geboren en getogen én ze is er contactpersoon van ROOD, jong in de SP. 'Verpleegkunde is een leuke opleiding, maar wel wat minder idealistisch dan ik had verwacht. Dat is jammer, marktwerking hoort niet thuis in de zorg.'

tekst Daniël de Jongh
foto Karen Veldkamp

› **Wanneer werd je lid van ROOD en de SP?**

'Dit voorjaar. Via mijn vader, ook SP-lid, hoorde ik over de Zomeruniversiteit. Daar wilde ik graag aan meedoen. Vooral omdat het me leuk leek om leeftijdsgenoten te ontmoeten die net als ik geïnteresseerd zijn in maatschappelijke vraagstukken. Daarom werd ik lid.'

› **En hoe was die Zomeruniversiteit?**

'Uiteindelijk ben ik daar helemaal niet geweest! Het was net op een paar dagen dat ik niet kon. Maar ik kwam door mijn lidmaatschap wel met andere SP'ers in contact en we besloten een ROOD-groep op te gaan zetten.'

› **Hoe loopt dat?**

'Tot nu toe goed. We hebben een barbecue georganiseerd waar zo'n dertig jongeren naartoe kwamen. Dat was superleuk. We spraken over onderwerpen die leven in Zutphen en al snel kwam het thema openbaar vervoer bovendrijven. Veel jongeren vinden het een gemis dat de nachttrein tussen Zutphen en Arnhem is opgeheven. Als

ze bijvoorbeeld naar een concert buiten de regio gaan, moeten ze al om tien uur terug. We gaan nu proberen om die nachttrein terug te krijgen.'

› **Heb je hobby's?**

'Ik vind het heerlijk om op een vrije dag de trein te pakken en op avontuur te gaan in een stad die ik nog niet ken. Onvoorbereid, zodat ik me kan laten verrassen door wat ik zie.'

› **Wat is je favoriete plek op de wereld?**

'Ik word heel blij van bergen. Vroeger ben ik vaak met mijn ouders in de Alpen geweest. Het is daar zo mooi en zo ver weg van de dagelijkse routine dat ik er onmiddellijk een vakantiegevoel krijg. Heel ontspannend en tegelijk indrukwekkend. Je voelt er dat de wereld zo groot is en jij zo klein.' ●

EDUARD LEEST

WIE Eduard van Scheltinga (1991), filosoof en junior onderzoeker bij SPark, het wetenschappelijk bureau van de SP

LEEST De supersamenwerker
Dirk van Duppen & Johan Hoebeke
Uitg. EPO

› Wat heb je gelezen?

‘De supersamenwerker. Die titel klinkt een beetje als een zelfhulpboek hoe je een goede samenwerker kunt worden, maar dat is het absoluut niet. Huisarts Van Duppen en biochemicus Hoebeke hebben hét wetenschappelijke tegengif tegen individualisme geschreven. Ze hebben een samenvatting gemaakt van alle wetenschappelijke inzichten van de afgelopen jaren over solidariteit. Neoliberalen maken ons wijs dat mensen van nature egoïstisch zijn en dat dat het beste in mensen naar boven haalt. Van Duppen en Hoebeke tonen aan dat juist solidariteit doorslaggevend was voor de ontwikkeling van de mensheid.’

› Mensen zijn dus helemaal niet egoïstisch?

‘Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat mensen door omstandigheden egoïstisch kunnen worden, maar het niet van nature zijn. Egoïsme is iets wat je aanleert. Peuters zijn automatisch geneigd iemand die in moeilijkheden is te helpen. Dit is evolutionair ook heel logisch. De groepen die solidair met elkaar waren en samenwerkten, waren beter in staat te overleven dan die waarin egoïsme hoogtij vierde. Er zijn zelfs 1,8 miljoen jaar oude botten gevonden van volwassen gehandicapte mensachtigen met

‘WETENSCHAPPELIJK TEGENGIF TEGEN INDIVIDUALISME’

bijvoorbeeld een grote hersenafwijking. Zonder intensieve hulp van de groep zouden deze mensen in hun jeugd zijn overleden.’

› Waarom geloven zoveel mensen dat we van nature egoïstisch zijn?

‘Het is ons aangeleerd. Het idee van neoliberalisme is dat iedereen verantwoordelijk is voor zichzelf. Dat moedigt egoïstisch handelen aan en blokkeert solidariteit. Neoliberalen laten ons graag geloven dat dit de essentie van de mens is. Ze hebben zelfs geprobeerd te bewijzen dat het is vastgelegd in onze genen, maar wetenschappelijk onderzoek laat juist het tegendeel zien. De neoliberale ideologie doet ons geloven dat er geen alternatief is voor een samenleving met

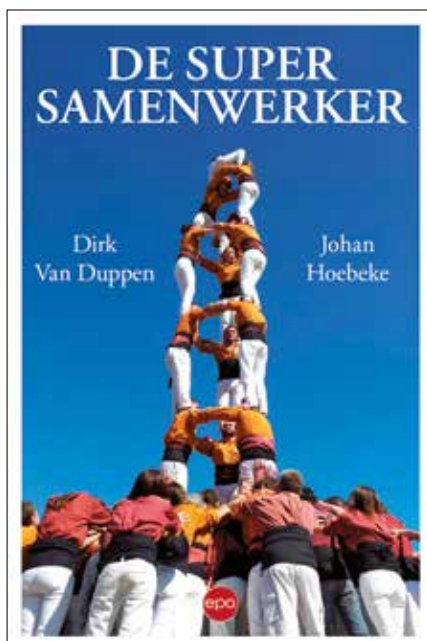
klassenverschillen, maar dat is er wel en de geschiedenis toont dat ook aan.’

› We worden egoïstischer door het neoliberalisme?

‘Ja, je kunt een samenleving zo maken dat het egoïsme aanwakkert. Bijvoorbeeld Mark Rutte nu, en Margaret Thatcher in het verleden, hebben dat ook gedaan. Daarom richten we ons bij SPark op het onderzoeken van ongelijkheid en vermarkting in de publieke sector en de alternatieven waarmee we een solidaire samenleving kunnen organiseren. Het kan anders. Wie dit interessant vindt, raad ik ook het boek Identiteit aan, van Paul Verhaeghe. In de Spanning van volgende maand staat een interview met Verhaeghe. Solidariteit wordt volgens hem door middel van ideologie onderdrukt, door mensen er de hele tijd op te wijzen dat problemen hun eigen verantwoordelijkheid zijn.’

› Kun je daar een voorbeeld van geven?

‘Als je de huur niet meer kunt betalen wordt gezegd dat het je eigen schuld is, had je maar in een goedkoper huis moeten gaan zitten. Ook wordt er gezegd dat er geen collectieve oplossing is, terwijl het juist een collectief probleem is. Er zijn gewoon te weinig betaalbare woningen! Dat zorgt voor stress en daar worden mensen ziek van. De supersamenwerker is een wetenschappelijke oproep tot strijd en verbetering, om onze samenleving solidair te maken. Van Duppen en Hoebeke citeren daarbij heel treffend Michael Tomasello: mensen hebben grote hersenen, niet om als individu geniaal te kunnen zijn maar om de koppen bij elkaar te kunnen steken.’ ●

tekst Jola van Dijk

PRIKBORD@SP.NL

of stuur een brief naar
Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort

TRIBUNE NOVEMBER

In de laatste Tribune (november 2016) meen ik, waar het gaat om wantoestanden in de zorg, een tendens te bespeuren van 'daar komen ze nog wel achter, de welgestelden; ooit komen zij aan de beurt'. Edo Brunner zegt: "Rutte en Schippers worden namelijk ook ooit 85 jaar en komen evengoed misschien in een verzorgingstehuis terecht. En als ze zo doorgaan met de zorg, dan gaan zij dat meemaken." Ten eerste gun ik het niemand om dat mee te maken, maar waar het mij vooral om gaat is dat, in de realiteit, zij dat nooit zullen meemaken. Want, zoals Geert Mak al zei: de rijken weten goed voor zichzelf te zorgen. Bejaardentehuizen die

voor het gewone volk bestemd waren, zijn óf leeggemaakt, óf (vooral als ze op een goede locatie liggen) omgevormd tot luxe appartementen, waar voor de gewone sterveling nog nauwelijks plaats is.

Nu ik toch aan het schrijven ben, moet nog iets anders mij van het hart: in hetzelfde nummer staat een artikel over werken met een uitkering bij bedrijven. Ook dat is al lang een wanpraktijk. Wat ik echter

steeds mis in dergelijke verhalen is dat gemeenschapsgeld (t.b.v. uitkeringen), via de uitkeringsgerechtigde wordt doorgesluisd naar bedrijven. Niet alleen personeel lijdt daaronder; de hele gemeenschap wier belastinggeld aan ondernemers gegeven wordt, wordt tekortgedaan. Bovendien is het ook oneerlijke concurrentie t.a.v. andere ondernemers.

Judith Schuil, Utrecht

SORRY, WIEBE!

In het hart van de Tribune van oktober trof u de poster aan van Emile die de zaag in het eigen risico zet. We zijn daarbij vergeten de naam van de fotograaf te vermelden: Wiebe Kiestra.

Heeft u de poster trouwens al een mooi plekje gegeven, bijvoorbeeld voor het raam?

Tribune december 2016

DOORLOPENDE MACTHTIGING BON OM LID TE WORDEN

naam : Socialistische Partij (SP)
adres : Snouckaertlaan 70
postcode : 3811 MB woonplaats: Amersfoort
land : Nederland incassant ID: NL86ZZZ403462460000
kenmerk machtiging (in te vullen door SP):
reden betaling : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomsgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____
roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v
adres + huisnr : _____
postcode : _____ woonplaats: _____
land : _____ geboortedatum: _____
email : _____
telefoon : _____ mobiel: _____
IBAN (rekeningnr.) : _____ bank identificatie (BIC)* : _____
plaats en datum : _____ * geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)
handtekening : _____

Ik wil ook graag lid worden van ROOD (jong in de SP, tot 28 jaar) en sta één van mijn kwartaalbijdragen af aan ROOD.

Stuur deze bon in een enveloppe zonder postzegel naar: SP - Ledenadministratie, Antwoordnummer 407, 3800 VB Amersfoort. U kunt deze machtiging stopzetten met een telefoontje of een e-mail aan de SP: (088) 243 55 40, administratie@sp.nl

DUOGRAM

(ook) In december is niet alles wat het lijkt: de SP Winterpuzzel 2016 bestaat uit twee delen: (I) Consumentenraadseel (Cr) en (II) Illusiaaadseel (Ir). In het Cr is ongeveer de helft van de oplossing te vinden. Zet de letters die u in de met rode letters aangegeven vakjes van dit Cr plaatst tevens in de overeenkomstige vakjes van de horizontale balk van het Ir. De acht vragen van het Ir leveren, nadat u de oplossingen in de verticale balken invult, de overige letters van de totaaloplossing. Het Ir betreft acht begrippen uit de IT. De groene vakjes scheiden hier woorden. De gehele oplossing is dan het woord van vijftien letters op de horizontale balk van het Ir. Wij wensen u een fijne tijd & veel puzzelplezier!

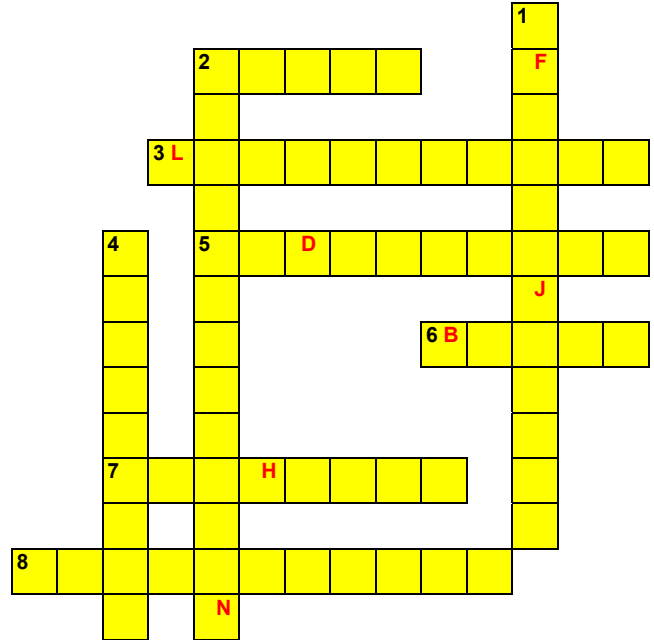
CONSUMENTENRAADSEL

Horizontaal

- 2 Afrekenen kunt u bij dit consumentenprogramma. [5]
- 3 Beleggen premies van verzekeringen bleek een luchtkasteel. [11]
- 5 Maak een nette beslissing 'voor alles met een stekker'. [10]
- 6 'Kanniewaarzijn!' Maar dan die het over de banken had. [5; voornaam]
- 7 Let op! Er wordt gehengeld naar uw informatie! [8]
- 8 Fred hielp er soms de meest sympathiek ogende kandidaten een handje. [11]

Verticaal

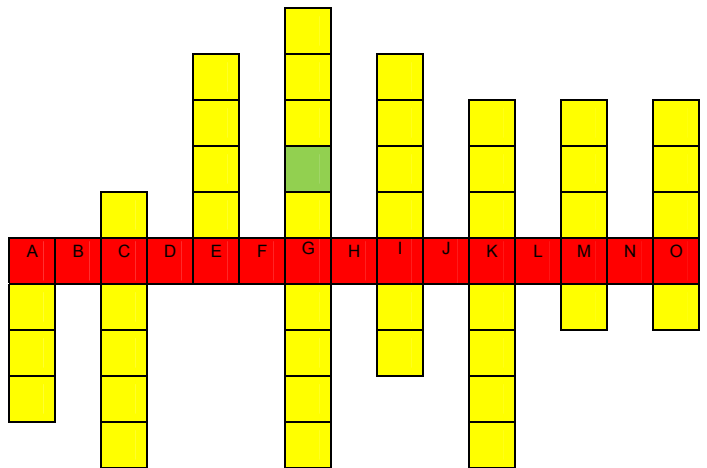
- 1 Die verdraaide kilometers! [12]
- 2 Integer of spijtoptant; als melder van misstanden heb je het nog steeds moeilijk. [13]
- 4 Belgisch veearts-keurder; vermoord door de 'hormonenmafia'. [3,6; achternaam]

DIAGRAM

Omschrijvingen

- A Ingeblikt voedsel dumpst men zomaar op jouw adres? Niet b(l)ikken en niet op klikken! [4]
- C Onschuldig ogend snoepgoed is niet alleen opdringerig maar steelt ook alles wat los en vast zit. [6]
- E Waar vreemdsoortige species als trollen en lemmings samenkomen. [5]
- G Engelstalig volgegeten danwel vet werkstation op basis van een PC. [3+6]
- I Nummertje 10 is meer spionageapparatuur dan Operating System. [7]
- K Hevige beroering in een heel klein tekeningetje. [8]
- M ... Smith & Jones (hadden nog geen email). [5]
- O Net als Google is deze Engelse term tot vernederlandst werkwoord verheven. En toch heeft het voor de meesten juist niets met werk te maken. [5]

OPLOSSINGEN NOVEMBER

CRYPTOGRAM

Horizontaal

- 3) Grafiek 7) Bomaanslag 9) Tunnelvisie 10) Bomen 13) Glijbaan 14) Avondklok 15) Cyaan 17) Fles 18) Snateraar 19) Kattig.

Verticaal

- 1) Grondig 2) Afsluitdijk 4) Erg 5) Nonnengang 6) Kaalplukken 8) Ruimteveer 11) Babyzaag 12) Inham 13) Grootpapa 16) Bruto.

MENGLIETTERS

Politiek is een spel en ik probeer het goed te spelen. (Joop den Uyl).

De winnaar van oktober Joep Schmeets uit Bocholtz

Stuur uw oplossing van een puzzel naar keuze vóór 4 januari 2016 naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl Vergeet u niet uw naam en adres te vermelden? Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

THEO DE BUURTCONCIERGE

WAT EEN CHAOS... MENSEN GELOVEN ALLEEN LEUGENS OP DE SOCIALE MEDIA, ZE WANTROUWEN DE POLITIEK, DE ELITE EN EUROPA...

...DE VERKIEZINGEN WORDEN EEN RAMP, DE DEMOCRATIE IS IN GEVAAR...

DAT KAN TOCH OOK ANDERS...

...OM TE BEGINNEN ZOU DEN OUDEREN GEEN STEMRECHT MOETEN HEBBEN...

STEMMEN GAAT OVER DE TOEKOMST EN DIE IS AAN DE JEUGD...

BEN JE AL LANG DOOD EN DAN NOG TELT JE STEM, WAAR JONGEREN NOG NIET MOCHTEN STEMMEN...

ONRECHTVAARDIG JA...

ALLEEN STEMMEN MET EEN GEZONDHEIDSVERKLARING, ZOALS BIJ HET RIJBEDIJF...

JA, EEN STEMBEWIJS... MAAR DAN OOK VOOR DE DOODZIEKE NIET ZO OUDERE...

EN DE GEESTESZIEKEN?

ALS JE KNETTERGEK BENT MOET JE ZEKER NIET KUNNEN STEMMEN...

SOMMIGE OPVATTINGEN ZIJN NOGAL ZIEK, DIE LAAT JE NIET STEMMEN, NEE

TROUWENS, JONGEREN ZELF HEBBEN NOG GEEN VOLLEDIG ONTWIKKELDE HERSENEN...

ONVERANTWOORD OM ZE TE LATEN STEMMEN VOOR HUN 23e...

EN OM BELANGENVERSTRENGELING TE VOORKOMEN MOET JE SOWIESO NIET MOGEN STEMMEN ALS ER BELANGRIJKE ONDERWERPEN ZIJN DIE IEMAND PERSOONLIJK RAKEN...

ZOALS BELASTIGTARIEVEN?

130 OP DE SNELWEG

PENSOEN

KUNST

CULTOER

MILIEU

ZORG ONDERWIJS KLIMAAT NATUUR

IN HET LANDSBELANG LIJKT MIJ HET BESTE OM HET STEMRECHT AAN BUITENSTAANDERS TE GEVEN...

DIE ZIJN OBJECTIEVER

WAT DACHT JE VAN DE FINNEN...

DIE HEBBEN HET BESTE ONDERWIJS...

Mooi... DAT IS DAN GEREGELD...

HOE GAAN WE DAT PLAN UITVOEREN?

EEN REFERENDUM?

...EEN REFERENDUM? BEN JE GEK! DAN KOMT NIEMAND OF ZE STEMMEN TEGEN... NEE, LATEN WE GERUCHTEN VERSPREIDEN VIA DE SOCIALE MEDIA EN DAT DE OVERHEID, DE ELITE EN EUROPA DIT ECHT NIET WILLEN...

DAN IS HET ZO VOOR ELKAAR...